

ekmek ve gül

Bu enkazı biz kaldıracacağız! 3

Her yerde birlikte mücadele! 12

Polonya: Kadınlar Kürtaj Yasasını Püskürttü 14

Emeklilik kalbimizde bir yaradır! 16

Sabretmeyeceğiz, acıyı bal eylemeyeceğiz!

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan, kürsülere çıkıp, mikrofonlara konuşurken, çıkmaza giren ekonomiye dair aynı kelimelerin etrafında dolanıyor. Halka sabretmeyi öğütleyen, ekonomi için bir kurtuluş savaşı içerisinde olduğumuzu dile getirirken, evine ekmek götüremeyenlere ise “Keyif çayı için” diyor.

Yoklukta sabretmeyi öğütleyen, müminin görevinin varlıkta şımarırmak, yoklukta sabretmek olduğunu söyleyen Erdoğan “Acıyı bal eyleyin” öğütlerine devam ediyor. Krizin akabinde, pandemi döneminde iyice yoksullaşan halka, işsizlikle kıvranan vatandaşa küfür gibi sarf edilen bu sözler söylendiğinde, İzmir’de yaşanan depremin ardından acılarıyla, kayıplarıyla halkın gösterdiği dayanışmayla baş etmeye çalışanlar, bundan sonra ne yapacaklarını düşünüyor. Kıt kanaat geçimle büyüttükleri çocukları,ilmek ilmek var ettikleri hayatları, başlarını sokabilecekleri çatıları yitip gitmişken neye, daha ne kadar sabredecekler?

Her gün işe giderken, çocuklarını evde tek başına bırakmak zorunda kalan işçi kadınlar, işsizlikle sınanan, akşam eve ne götüreceğini kara kara düşünen, boş buzdolaplarının karşısında neyi ne kadar yettireceğini hesap etmeye çalışan, çocukları eğitiminden geri kalmasın diye tablet arayışına, bilgisayar arayışına giren, borca bakan, zorla mesailerle çocuklarının yüzüne hasret kalan, “En azından bir kıdemim var” deyip yıllarca kötü çalışma koşullarına katlanıp sonra bu hakkı torba yasalarla elinden alınmaya çalışan, emekliliğin mezarı dahi hayal olduğu bir geleceksizlikle imtihana tutulan işçiler, işçi kadınlar... Daha neye, ne kadar sabredecek!

Nereye gittiğini bilmediğimiz vergiler, örtülü ödeneklerle neye ne kadar harcadığını bilmediğimiz paralar, halka değil sermayeye, diyanete, rantı ayrılan bütçeler... Şahlanan ekonomiden nasibine kıvrıntı düşen halk yokluğa daha ne kadar sabredecek!

Sayfalarımızda sabır taşları artık çatlayan o “Keyif çayı için” denilen sınıfın keyfe hasret yaşamlarından kesitler sunuyoruz...

“Çalışıyoruz çalışıyoruz hiçbir şey yok ortada. Hep borç ödedik. Borçları ödeye-

Görsel: Freepik

bilmek için sürekli mesailere kaldık. Çocuklarımızı ne sevebildik ne onları istediğimiz gibi büyütebildik” diyen depo işçisi bir kadının yorgunluğunun artık sabır noktası kalmadı!

3 aile aynı evde yaşamak zorunda kalan, yine de ceplerinde beş kuruş kalmayan, metal işçisi kadının “Artık biliyorum, bize açlığı, yoksulluğu, işten atılma korkusu yatanların kimler olduğunu” sözleriyle işaret fişğini görün: Sabrımız kalmadı artık!

İşyerinde sendikalaştıkları için işten atılan, iffetsizlikle suçlanan Gündüz Nakış işçisinin sözleri bu sabrın kalmadığının göstergesidir ve çağrısıdır artık susmamamız gerektiğinin: “Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır. Buradan haksızlığa, baskıya, tacize, tehditlere ve benzeri durumlara maruz kalıp susan arkadaşlara sesleniyorum; sustukça ezilen taraf olursunuz, susmayın, hakkınızı savunun.”

Sabredecek takat, acıyı eyleyecek bal kalmadı artık! Bize düşen kırıntılara tamah etmekten, yıllarca mücadele vererek elde ettiğimiz kazanımların yasalarla, ellerindeki güçle gıdım gıdım gasbedilmesinden, kendileri saraylarda lüks içinde yaşarken bize acıyı layık görmelerine razı gelmemek! Bu sözler, sayfalarımızla yaşadıklarını duyuran kadınların öfkelerinin özüdür! Bu öze sarılıp, yalnız olmadığımızı bilerek; evlerimizde ‘Çatı başımıza mı çökecek’, ‘Yarın ekmek girecek mi bu çatı altına’ kaygısı gütmeyen yaşamak bizim elimizde!

Ne şiddete, ne bize çizilen sınırlara, ne baskılara ne de yoksulluğa artık sabretmeyelim...

Bellegimiz acıları bal eylemeyen, bu acılara karşı seslerini duyuran, mücadele eden kadınların varlığıyla dolu. Şiddete ve bize çizilen sınırlara karşı mücadelede bize hâlâ güç olan Mirabel Kardeşlerin bu bellekteki var oluşları karşımızda ve bize bir şey tekrar tekrar hatırlatıyor: Bu güç bizim elimizde!

Hatırlayalım bize hâlâ güç veren o mücadeleyi; 1930’dan 1961’e kadar Dominik Cumhuriyeti’ni yöneten Rafael Trujillo diktatörlüğüne karşı mücadele veren Mirabel kız kardeşler; Patria, Minerva ve Maria Teresa, 25 Kasım 1960’ta diktatörlüğün askerleri tarafından tecavüz edilerek vahşice öldürüldüler. Kurdukları Clandestine Hareketi, öldürülmelerinden bir yıl sonra diktatörlüğün yıkılmasında

önemli rol oynadı. Mirabel kız kardeşlerden birinin kod adının “Kelebek” olmasından da esinlenerek; üç kız kardeş, tüm dünyada “Kelebekler” adıyla anıldılar.

Sembol haline geldikleri diktatörlük karşıtı mücadelede ağır baskılara maruz kalan, hapis cezalarına çarptırılan Mirabel kardeşlerin öldürülmeleri Dominik’te büyük bir tepki uyandırdı. Direniş güçlendi ve bir yılın sonunda diktatörlük devrildi.

1981’de Kolombiya’nın Bogoto şehrinde bir araya gelen Latin Amerikalı ve Karaipli Kadınlar Kongresi, Mirabel Kardeşlerin anısına 25 Kasım’ı “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” ilan etti.

1981’den beri 25 Kasım, kadına yönelik şiddetin devlet şiddetiyle nasıl iç içe geçtiğini gösteren ve kadın dayanışmasının şiddetle mücadelede en önemli dayanak olduğunu ifade eden bir gün olarak tüm dünya kadınlarının sokaklara çıktığı bir gün. 1999’da ise Birleşmiş Milletler bugünü resmi olarak “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü” ilan etti.

Bu bellekte yeni mücadele örneklerine daha çok yer vermek, sabır çekin diyenlere “Artık sabreden taraf biz olmayacağız” diyebilmek için bu 25 Kasım’da öfkemizi örgütlü güce dönüştürmek için hareket edelim...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak görseli: Freepik

İÇİNDEKİLER

Bu enkazı biz kaldıracacağız!.....	3
Her türlü yoksunluğa çözüm; örgütlü mücadele	5
Adile Doğan	
Şiddete uğramıyorsak alttan aldığımız için’	5
Yasemin Öztürk-Eren Aktaş	
Kötü çalışma koşullarına boyun eğmeyen Deniz...6	
Nevruz Mersin	
Dizi.....	7
Sarya Tunç	
Yengeliğten çıkabildik de ‘Avkat Hanım’ olduk!.....8	
Müdürün ‘huzur’ selfiesi, Gülhan’ın kahkahası.....9	
Çok yorgunum.....	10
Bir evde üç aile.....	10
İşten atıldık, iffetsizlikle suçlandık, yılmadık!.....11	
Zeynep Sangut	
Kadınım, mülteciyim, hayat hakkımın peşindeyim..11	
Mahtap Nozad TEHRANİ	
Şiddete karşı bizim sözümüz: Her yerde birlikte mücadele!.....12	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	14
Meselenin ‘Köken’ine inen bir eylem kılavuzu.....15	
Sevda Karaca	
Emeklilik kalbimizde bir yaradır!.....16	
Emeklilik hakkımız yok.....	17
Elif Karagöllü	
Yadigar Sokak’ın atölyeleri.....	18
Manolya Gezgin	
İş mi çocuk mu ikilemine çözüm: Ücretsiz, nitelikli, güvenli kreşler	18
Ekmeğin zor girdiği evden devlet sabun parası istiyor!...19	
Seren Elataş	
Kısa çalışma uzatıldıça yaşam derdi katlanıyor ..20	
Sinem Genç	
Nüfus mu planlaması mı ?!.....	21
Filiz Gür	
MEKTUBUMUZ VAR.....	22
Burası kadınlar ülkesi Meksika.....	24
Şenay Kumuz	

Günlük EVRENSEL Gazetesi’nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışları Müdürü: Gökrem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62
Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA

Bu enkazı biz kaldıracacağız!

Ekmek ve Gül

Izmir’de yaşanan deprem sonrasında onlarca insan yaşamını yitirdi, yüzlerce insan yaralandı, binlerce insan evsiz kaldı. Depremi toz dumanı arasından görünen gerçekler ise, insanları ölüme, yaralanmaya, evsiz kalmaya terk edenin “doğal” bir afet olmadığını apaçık ortaya serdi.

Bu ülkede daha önce de yüzlerce can kaybettiğimiz depremler yaşadık... Her birinin ardından çok konuşuldu; insan hayatına değil sermayeye, rantı yatırım yapıldığı... Depreme karşı alınabilecek önlemlerin bile ihmal edildiği, insanların göz göre göre ölüme terk edildiği.

Ama bütün olup bitenin esasının bir “sınıf” meselesi olduğu herhalde en çok bu depremde sonra bu denli yaygın bir biçimde, geniş kesimlerce konuşuldu, tartışıldı. Depremi ardından ekrana çıkan Ahmet Er-can’ın veciz bir biçimde ifade ettiği gibi; “Depremde yoksullar ölür, zenginler

ölmez, bir ülkede ekonomi ne kadar bozursa deprem o kadar öldürücü olur” sözü yoksulluğun ne demek olduğunu iyi bilenleri çok düşündürdü.

Tevekkeli değil bu sözlerin yaygınlaşması... Er-can’ın hatırlattığı gerçeği milyonlarca yurttaş hayatının sıradanlaştırılan başka “küçük” felaketlerinde her gün tecrübe ediyor: iş cinayetleri, bir işçi hastalığı haline gelen pandemi, mevsimlik işçi olarak çıkılan yolda, maden ocağında, fabrikadaki patlamada, yoksulluk intiharlarında... “Bireysel tercihleri” nedeniyle değil, yoksulluğun ve çaresizliğin dayattığı mecburiyetler nedeniyle ölüyor insanlar. Ölüme giden yol, sınıfsal... Ve pandemi koşullarında iktidarın “sınıfsal” tercihlerini gözümüze sokarcasına her fırsatta uyguladığı “patronlara teşvik, halka fatura” politikası, artan işsizlikle, yoksullukla, eve ekmek götürememe derdinin büyümesiyle sinir uçları daha da hassaslaşan halk için daha görünür hale geldi.

KENDİLERİNE BAŞKA BİR ÜLKE KURDULAR, BİZİM GERÇEKLERİMİZLE DALGA GEÇİYORLAR!

Daha geçen haftalarda, Recep Tayyip Erdoğan, toplu açılış töreni için gittiği Malatya’da “Evimize ekmek götüremiyoruz” diyen esnafa “Bu bana abartılı geldi, al bu keyif çayını iç” diye yanıt verdi. İktidar ortağı MHP liderinin askıda ekmek kampanyası yapmasına, yine Erdoğan “Eve ekmek götüremiyor diye bir şey mi var bu ülkede” diye çıkıştı. Bu halden bilmezliğin, halktaki rahatsızlığı arttırdığını görünce de, yıllar önce gündeme gelmiş olan 50 bin dolarlık

SESİMİZİ DUYAN OLUR, BİZ BAĞIRIRSAK EĞER!

İŞTE, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü’ne bu koşullarda gidiyoruz. Ve bu koşullar bize, bizim topraklarımızı, coğrafyamıza özgü değil...

Dünyanın dört bir yanında, bizlerle çok benzer yaşamları sürmek zorunda bırakılan milyonlarca kadın, bizimle çok benzer biçimde ağır yaşam ve çalışma koşullarının, korkunç bir şiddetin, diktatör namzedi yöneticilerin zorlukları katlayan politikalarının, haklarına yönelik saldırıların, en temel hakların kullanılmaz hale gelişinin ağırlığı altında nefes alıp vermeye çalışıyor.

Bizi giderek daha çok birbirimize benzetenler, birbirlerine benzeyerek, birbirlerinden feyz alarak, destek olarak uyguluyorlar sömürü ve şiddet politikalarını... Bakın Polonya’ya; on binlerce kadın kürtağın yasaklanmasına karşı haftalardır sokakta... Nasıl ki Türkiye’de İstanbul Sözleşmesi “Aileyi dağıtıyor, kadınlara çok fazla hak veriyor, erkekleri korumuyor” diye topun ağzına konuluyorsa, aynı cümlelerle saldırıya uğruyor Macaristan’da da. Bu ülkede iktidar sözcüleri her gün bir vesileyle ekranlara çıkıp halka “sabır” telkin ederken, kadınlara “evi her ne pahasına olsun ayakta tutma” çağrısı yaparken, Malezya’da Kadın Bakanlığı ülkeyi kadınlara “evde makyajlı şık dolaşıp, kocalarına dırdır yapmama” tavsiyesi yapan afişlerle donatmaya kalkıyor. Türkiye’de her gün pek çok sağlık emekçisi covid-19 nedeniyle ölürken, canları hiçe sayılırken, Zimbabve’de hemşireler onlar aynı koşullar altında çalıştıran hükümete karşı haftalardır grevde. Her gün adalet sarayından adalet çıkmamasına isyan ederken bu ülkede biz; Brezilya’da kadınlar zengin bir adamın adeta seri tecavüzcü olarak yoksul kadınlara şiddet uygulamasını aklayan yargıya öfke kusuyor sokaklarda, medya kadınları suçluyor, devlet başkanı protestocu kadınları “abartmakla” suçluyor... Biz Türkiye’de güvenceli iş ve gelecek hakkını yok etmeyi planlayan istihdam paketiyle karşı karşıyayken, Endonezya’da büyük oranda gençlerin oluşturduğu on binlerce kişi, işçi haklarını gasbeden “yeni iş yasasına” karşı Jakarta’da Başkanlık Sarayı önünde eylemde...

Dünya olağanüstü bir dönemden geçerken, iktidarlara faturasını emekçi halkların omzuna yıkmak istedikleri yıkım politikalarını “olağanüstü” yollarla hayata geçirmeye çalışıyor. Baskı artıyor, otoriterlik yükseliyor, polis şiddeti katmerleniyor, hak hukuk, halk iradesini temsil eden parlamentolar askıya alınıyor, toplumsal muhalefet kurumları kapatılıyor, olağanüstü hal yöntemleriyle tek adam iktidarlara “Ben istedim oldu”yla yönetmeye girişiyor, grevler yasaklanıyor, toplu iş sözleşmeleri askıya alınıyor...

Yani dünya, patronlar için bir “cennet” olsun diye, milyonlar için bir enkaza dönüştürülüyor...

25 Kasım, tüm dünyada kadınların bu dünyanın halkları için; kadınlar ve çocuklar için “enkaz” haline getirilmesine karşı hep birlikte mücadele ettikleri bir gün...

Hani dedik ya; herkes kendi nefes aralığında bir yaşam kavgası veriyor. Kendimizi, “Sesimi duyan var mı?” diye bağırırken buluyoruz, diye...

Sesimizi duyan olur, biz bağırırsak eğer!

Bu 25 Kasım’da bize enkaza dönmüş bir yaşamdan başka hiçbir şey vadetmeyenlere karşı yapmamız gereken şey çok açık. Enkazın yaratıcıları nasıl örgütölürse, bizim de o kadar, onlardan daha fazla örgütlü olmamız gerek. Bunun zorunluluğunu da, mümkünüğünü biliyoruz. Bu enkazı biz kaldıracacağız; yerine kimsenin nefesinin yoksullukla, şiddetle, açlıkla, felaketlerle kesilmeyeceği yeni bir dünya kuracağız!

Hermes çanta, iktidarın halka kuru ekmeği çok görürken kendi şatafatına duyulan öfkeyi dindirmek için tekrar meydana çıktı; Hürriyet gazetesi yazarı Hande Fırat, Emine Erdoğan'ın Hermes çantasının aslında "çakma", Emine Hanım'ın da aslında "tutumlu" bir insan olduğunu yazdı.

İzmir depreminde insanlar henüz enkaz altındayken, İzmir'e gitmeden partisinin olağan kongrelerine son sürat devam eden Erdoğan, depremin yarattığı yıkımın göz göre göre gelmesine öfke büyürken, hükümetin atmadığı adımları "vesayetçi zihniyete" bağladı: "Vesayetçi zihniyetin en çok ihmal ettiği alanlardan biri de afetlere dayanıklı yapı inşasıdır" dedi. 1994 yılından son seçimlere kadar İstanbul'u, 18 yıldır da ülkeyi yöneten kendileri değilmiş gibi... İktidarın küçük ortağı MHP'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli, partisinin grup toplantısında "Keşke birkaç metre kare fazla pay alma uğruna riskli binalarda oturmak tercih edilmeseydi" dedi. Mersin Akdeniz Belediye Başkanı AKP'li Mustafa Gültak "Cebimizden de biraz para verip sıfır ev alacağız, her şey devlet tarafından yapılamaz" dedi.

AKP ve ortakları iktidarın nimetlerinden faydalanarak kazandıklarıyla adeta dünya gerçeklerinden uzak bir ülke kurmuşlar da orada yaşıyor, konuşuyor gibiler...

Halktan toplanan deprem vergisi 35 milyar dolar. 685 bin konut riskli. İmar Kanunu son 18 yılda 22 kez değiştirilmiş. En son 2018'de seçime gitmeden önce imar affı çıkarılmış. Meclise sunulan 58 deprem araştırma önergesi iktidar tarafından reddedilmiş. Ülke genelinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 18 bin 60 eğitim kurumu binasının depreme dayanıklı olup olmadığına ilişkin inceleme yapılmamış, büyük onarım ihtiyacı bulunan okul ve kurumların onarım talepleri karşılanmamış. Gerekçe: Bütçe yok! İzmir depreminde enkazlar yer-

de dururken, Meclisteki bütçe görüşmelerinde HDP'li vekillerin okulların depreme dayanıklı hale getirilmesi için MEB'in yatırım bütçesi 10 milyar lira artırılсын önerisi, AKP ve MHP'li vekillerin reddiyle rafa kalkmış... Bu sırada Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesi yüzde 23 artırılarak 7 bakanlığın bütçesini geride bırakmış... 2021'de Cumhurbaşkanı'nın hesap vermeden kullanacağı örtülü ödenek miktarı, yedek öde-

nekle birlikte 16 milyar liraya çıkmış... Sarayın 10 milyonluk harcamalarını saymıyoruz bile... 99 depreminde devrin iktidarı insanlar enkaz altındayken mezarda emeklilik yasasını çıkarmıştı. Şimdi yine insanlar enkaz altındayken çıkarılmak istenen torba yasayla mezarın üstüne beton dökülmek isteniyor.

Bir yandan her gün en az 4 kadının boşanmak istediği için, ilişki teklifini kabul etmediği için, haksızlığa, şiddete boyun eğmediği için katledildiği, yoksulluğun şiddeti katmerlendirdiği, kadın intiharlarının arttığı haberleri gelirken; Aile, Sosyal Hizmet ve Çalışma Bakanlığının bütçesinden kadına yönelik şiddetin önlenmesi, kadınların kendi ayakları üzerinde durarak, çocuklarla birlikte yeni bir hayat kurabilmesi için kişi başı 3 TL ayrılıyor... Kadınların hayatını bozuk para gibi harcıyorlar yani...

Yükselen döviz, artan masraflar, zamlı faturalar, kiralılar, krediler, borçlar çıg olup emekçilerin üzerine düşüyor.

Milyonlarca genç sokakta iş ararken işsizlikle, umudunu kaybeden bunalımla;

İşçiler işyerinde ücretsiz izin tehdidiyle, işten atılma korkusuyla;

Avukatlar, gazeteciler hak ararken tutuklamalarla, mesleğine yapılan saldırılarla;

Korunmasız bırakılan doktorlar, hemşireler, hastane çalışanları kovid-19'la, şiddetle, haklarının ödenmemesiyle;

Ve kadınlar, yoksullaşan mutfakla, evde artan şiddetle, her an bir cinayet tehdidiyle;

Herkes kendi nefes aldığı yerde bir yaşam kavgası veriyor.

Üstümüze adeta iktidarın sermaye seviciliğiyle yarattığı yıkımın enkazı çökmüş durumda. Nefes almak giderek zorlaşıyor. Kendimizi, "Sesimi duyan var mı?" diye bağırırken buluyoruz...

ESENYALI MAHALLESİ'NDEN NESLİHAN'IN ANLATTIĞI:

Her türlü yoksunluğa çözüm; örgütlü mücadele

Adile DOĞAN

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Başkanı

“Çok kötü bir yıl oldu” diyerek başlayan her cümle nasıl da basit kaçıyor. Sanki bir önceki yıl daha mı iyiydi? Yok yok bence bu yıl daha korkunç ama hayatımıza devam ediyoruz.

Peki kötülük diye tarif ettiğimiz, bütün günahı bir yıla kestiğimiz sorunların sebebi ne? Giderek artan yoksulluk, şiddet ve çocuk istismarlarının sebebi 2020 mi? Tabii ki değil. Bunu böyle ifade edenler de biliyor zaten, 2020 biterse her şey bitecek söyleminin bir umut ve temenni olmadığını. Çünkü ‘aile içi şiddete karışamayız’ diyenlerin tam karşısında bu şiddeti yaşayan kadınlar var; şiddetin tek mağduru olmadıklarını biliyorlar ve bir şekilde derneğimize ulaşıyorlar. Bunlardan biri de Neslihan.

TEK TEK DEĞİL YAN YANA...

15 yıl boyunca tekstil işçiliği yapmış Neslihan. İki küçük çocuğu var. İlk çocuğu engelli doğunca çalışmayı bırakmış. 16 yıl evden dışarıya adımını atmadan çocuk bakmış. Son 5 yıldır eşinden şiddet gördüğünü söyleyen Neslihan, bir süredir de aldatıldığını öğrenmiş. Evde eşile kavgaları daha da büyümüş. Engelli çocuğuna da kötü davranan eşi türlü işkenceler yapmış. Neslihan’a. Sadece fiziksel şiddet değil Neslihan’ın yaşadığı, ekonomik şiddete de maruz kalmış. Eşi son kavgada boğazını sıkarak öldürmek istemiş Neslihan’ı. “Hep çocuklarım için dayanırım diye düşünsem de bir gün kurtuluş yolu olarak intihara kalkıştım ama ölmedim” diyor. Eşi tersane işçisi olan Neslihan, şimdi boşanma davası açmaya hazırlanıyor, bir yandan da “Nasıl geçineceğim” diye kara kara düşünüyor. Neslihan’ın şimdi dayanışmaya ihtiyacı var.

Peki Neslihan’ı bu süreçte ne bekliyor olabilir? Devlete kalsa... Bir geliri olmayan ve daha da yoksullaşan Neslihan, dolmuş parası bulmanın dahi mesele olduğu böylesi bir zamanda yardım alabilmek için aylarca belediye ve kaymakamlık arasında gidip gelecek. Uzaklaşan boşanma davası sürerken, devletin Neslihan’ın karşı karşıya kalacağı tehditler karşısında Neslihan’ın yanında olacağından emin değiliz...

Neslihan bütün bu zorlukları görüyor; bunların aslında kadınları kendi yaşamlarını kurmaktan vazgeçirmek için sistematik bir biçimde uygulanan bir devlet şiddeti olduğunu biliyor. Yaşadığı bütün zorluklara rağmen yoluna devam edeceğini ve aynı zorlukları yaşayan kız kardeşleri için bir şeyler yapmak istediğini söylüyor. Eğer bu sorunlarla tek başına uğraşmaya kalkarsa zorlukların bitmeyeceğini görüyor. Kadınların hayatlarında bir kurtuluş mücadelesi yükseliyor. Dün sorunlarıyla tek başına uğraşan kadınlar, sorunların ortaklığında yan yana gelirken çözümün, birlikte güçlenip değişmekten, örgütlü mücadeleden geleceğini de görüyorlar.

‘Şiddete uğramıyorsak alttan aldığımız için’

Yasemin ÖZTÜRK-Eren AKTAŞ
Sincan/Ankara

2 5 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Dayanışma Günü’ne yaklaşırken kadınlarla bir araya geldiğimizde konuştuğumuz en temel gündemlerden biri tabii ki şiddet. 13 yaşında tekstile başlayan, 18 yaşına kadar sigortasız çalışan Ayla, “Denetim memurları gelince biz depoda saklanıyorduk. Bu da bir şiddet. Çocuğsun işte. Çocuğa şiddet değil mi bu?” diye soruyor haklı olarak.

‘DEVLET KADINLARI KORUMUYOR’

Kadına yönelik şiddetin nedenlerini de sorgulayan Ayla, devletin kadınları korumadığını söylüyor. Ayla, “Kadın karakola şikayet ediyor, neden polis gidip o adamı yakalamıyor? Kadını çocuğu öldürüyor, kadın öldükten sonra, ‘Cezaevine yolladık’ diyor. Üç, dört sene yatacak geri çıkacak. Kadın, çocuk geri gelmez” diye tepki gösteriyor. Yetkililerin her ağzını açtığında “Kadına şiddete karşıyız” dediklerine dikkat çeken Ayla, “Yalan. Önlem alınmıyor, erkekler de şiddet uygulamaya devam ediyor. Devlet kadını korumuyor. Kadından ayrılıyor adam, kadına nafaka vermemek için çalışmıyor ya da sigorta girişi yaptırmıyor. Bu da bir şiddet” diyor.

‘GİDECEK YERİM OLSA EŞİME DERS VERMEZ MİYİM!’

“Şiddet bir ömür boyu çekilir mi?” diye soran Ayla, yanıtını da kendi veriyor: “Ama gidecek yeri, işi olmayan ne yapsın. Parasızlıktan katlanıyor kadın. Şiddete uğramıyorsak hep alttan aldığımız için, huzurumuz kaçmasın diye. Eşim bana şiddet uygulamıyor ama engelli çocuğum var, ona her sabah bağırıyor. Gidecek yerim olsa ben ona bir ders vermez miyim? Akşam işten gelince televizyon, telefon keyfine bakıyor. Çocuğa bağırıp çağıran adam, alttan almasam bana ne yapmaz?” Aslında olması gerekenin alttan almak olmadığını, birlik olmak olduğunu söylüyor sonra. Birlik olmak, kadınlarla, altta kalan hep biz olmayalım diye...

‘BİZ NİYE DENİZ KENARINDA TATİL YAPAMIYORUZ?’

AYLA üst üste gelen zamlardan da şikayetçi. Eskiye göre çok daha zor geçindiklerinden şikayetleniyor: “Yılbaşı geliyor. Dört ekmeği beş liraya alıyorduk. Şimdi üç ekmeğe alabiliyoruz. Geçimsizlik yüzünden kan koca kavgası oluyor, şiddet oluyor. Belediyenin ekmeğini alıyorduk, o da pahalandı. Asgari ücreti artırmasınlar, zam yapılmasını daha iyi. 700 lira zam verseler, onu bile vermezler. Eskiden yılbaşından yılbaşına her şeye zam gelirdi şimdi haftada bir zam yapılıyor.” Ayla pandeminin yoksulluğunu daha da artırdığını söyleyerek, “Pandemi diyorlar sürekli zam yapıyorlar. Asgari ücretle çalışanın ne bir ikramiyesi var, ne çocuk yardımı var. Çalışma Bakanı altı ayda bir çıkıp, ‘Emeklilere şu kadar memura bu kadar zam’ diyor. Asgari ücret alanları da düşünün. Vicdanınız yok mu sizin? Biz niye deniz kenarında bir tatil yapamıyoruz-

Görsel: Freepik

Kötü çalışma koşullarına da şiddete de boyun eğmeyen Deniz...

Nevruz MERSİN
Esenyalı/İstanbul

3 8 yaşında 20 yıllık tekstil işçisi bir kadın Deniz. Tekstil atölyelerinde kadın işçi olmakla, yaşamda kadın olmanın getirdiği zorlukları birlikte yaşamış. 16 yaşından beri çok çeşitli yerlerde çalışsa da yaşadığı sıkıntılar birbirinin benzeri olmuş.

“Uzun mesai saatleri, güvensiz çalıştırma... Tuvalette kalma süremizin bile hesaplandığı koşullar...” diye anlatıyor çalışmaya yaşamını. “Bir insanın lavaboda geçirdiği süre sorgulanmaz, hele ki kadınsa. Benim adet sürelerim zor geçer ve sürekli lavaboya gitmem gerekir. Ama birçok iş yeri çeşitli kısıtlamalar koyar. ‘Paydosa ya da molaya yarım saat kala lavaboya gidemezsin, birkaç dakikadan fazla kalmazsın’ daha neler neler. Adet sürecimde yaşadığım sıkıntılardan ötürü bu tür kısıtlamaların olduğu iş yerlerinde çalışmak istemedim. Yeni başladığım bir atölyede müdürün toplantıda söyledikleri o kadar saçmaydı ki ilk başta espriyi yapıyor sandım. Meğer gayet ciddiymiş. Tuvaletlerin kirli bırakıldığını söyledikten sonra, ‘Gerekirse tuvaletlere alarm yaptırır 3 dakikadan fazla duranın tepesinden aşağı su döktürürüm’le verilen gözdağı.”

BİRLİK OLMAYINCA İŞTE BÖYLE OLUYOR...

Bir işçi olarak her zaman bir şeyler yapmak istediğini, ‘Sessiz kalmayalım’ dediğini söyleyen Deniz devam ediyor: “Dedik ama ya kovulduk ya da paramızı almadık. Yine de sessiz kalmadık. Bir gün başka bir atölyede çok yoğun çalışıyoruz. Yazın sıcakında gece geç saatlere kadar uzun mesailer, kullanılmayan yıllık izinler, bir de gece mesaisine kaldığımız zamanlarda yemek yerine verilen ekmek arası patates... 7 kişilik bir arkadaş grubumuz vardı.

Herkes şikâyetçi, herkes bir şeyler yapmak istiyor ama ne yapacağımızı bilmiyoruz. Derken bir gün aramızda konuştuk ve akşam saat dört gibi herkesin makineleri kapatması kararını aldık. Aldığımız karara öteki işçiler uymadı. Biz bir grup aşağı indik, sonrasında işimize son verildi, hakkımızı alamadan da atıldık işten. Kalanlar da daha fazla hak kaybına uğrayarak bir bir atıldılar. O gün birlikte tüm makineleri kapatıp kararlı dursaydık eğer, kimse işinden olmayacaktı ve çalışma koşullarını daha iyi hale getirip işimize devam edebilecektik.

Bu sektörde çalışanların en büyük sorunu kendilerine ait zamanlarının kalmaması. 12-16 saatlik yoğun ve sürekli çalışmadan sonra insan kendine, evine ya da ailesine nasıl ne kadar zaman ayırabilir ki? Bu da hiçbir şeyin farkında olmayı, en basitinden televizyon izlemeye dahi fırsat bulamayacağı getiriyor.”

‘O GÜN BENİM YANIMDA SİZLER GİBİ BİRİLERİ OLSAYDI...’

BU tehdit ve ısrarlı takipten kurtulmanın çaresini başka yere taşınmakla bulmuşlar. Tekrar çalışmaya başlamış Deniz. “Üzerinden yıllar geçmesine rağmen her an bir şey olacak korkusuyla yaşıyoruz. Annem sahip çıktı her zaman bana, hep en büyük destekçim oldu ama babam annem kadar sağlam durmadı hiçbir zaman” diye anlatıyor.

Bu süreçte Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğiyle yolu kesişti Deniz’in. Kuzeni sayesinde dernekle tanıştığını söyleyen Deniz, dayanışmanın ne kadar önemli olduğuna dikkat çekiyor: “Sizleri, yaşananları, şu mahallede olanı biteni duyunca aslında dayanışmanın, yardım etmenin yol gösterici olmanın ne kadar önemli bir şey olduğunu görüyorum. Belki o gün benim yanımda veya çevremde sizler gibi, bu dernekteki kadınlar gibi birileri olup yol gösterseydi, ben onları yaşamamış hayatım da elimden alınmamış olacaktı...”

DENİZ’İN YAŞAMINI ALTÜST EDEN ŞİDDET

DENİZ bir yandan çalıştığı yerlerde bunları yaşayıp haklarını alma mücadelesini verirken bir yandan da başına bir şey gelmeden özgürce yaşayabilme mücadelesini vermiş. “Küçük yaşlarda evimize misafirlere gelmiş birinin beni takıntı haline getirip hayatımı kaba çevireceğini nereden bilebilirdim ki. 22 yaşındaydım. Tekstilde çalışmaya devam ediyordum, kafamda eğitimimi tamamlayıp tekstilden kurtulmak vardı. O gece evimize gelen misafirlerle hayatım tamamen değişti” diyerek başlıyor hikâyesinin diğer yanını anlatmaya. “Annemin uzaktan bir akrabası. Geçmişte annemin rahatsızlığı üzerine evimize gelmiş, benim yaşımın küçüklüğü, kendinin askerliği nedeniyle 7 yıl boyunca bekleyip kendince birtakım hayaller kurup beni takıntı haline getirmiş, varlığından bile haberim olmadığı, işten geldiğim bir akşam ablasıyla beni istemeye gelmiş biri. İstemediğimizi söyleyip geldikleri gibi uğurladık ama maalesef böyle bitmedi. Sonrasında tacizler başladı. Eve gelen sessiz telefonlar, çevremdekiler üzerinden cep telefonumu istemesi, en son karşılık bulamayınca da ‘Onu kaçıracağım’ gibi söylemler... Sadece laftadır diye düşündük fakat lafta kalmadı. Bir sabah işe giderken önümü kesti, ona benden uzak durmasını söyledim. Bunu duyduğu an bağırıp çağırmaya başladı. Servise binmekten vazgeçtim. Eve gidip aileme olanları anlatacaktım. Beni ikna etmeye çalıştı, kabul etmedim, kolumdan çekip beni zorla öptü. Durumu aileme anlatınca ağabeylerim, dayım beni rahat bırakmasını söyledi. ‘Bir daha yapmayacağım’ dedi fakat bu sefer de çevremdekilere taktı. Dayımı öldürmekle tehdit etti. Bir gün yine işe giderken arabayla önümü kesti. Tek hatırladığım beni zorla arabaya bindirmeye çalışırken balkonda gördüğüm kadının yüzü. Bağırışım, çevremdekiler çığlıklarını üzerine koşmuşlar ama yetişememişler. Aileme ve polise haber vermişler. Sonrasında anlattılar bana bunları.”

EVDE HAPİS HAYATI, BİTMİYEN ŞANTAJLAR, KORKU...

“Kendime geldim bir süre sonra, ağladım yalvardım ama bırakmadılar. Dayısı da ona yardım etmişti. Bir akrabalarının evine götürdüler. Çevresindeki herkesi benim rızam olduğu yalanına inandırmış. Gerçeği öğrendiler ama bana yardım etmek yerine onun yanında durdular. Evliliğe rızam olduğunu ama ailemden istemesi gerektiğini söyleyerek kurtulabildim. Sonrasında da yaşamım mahvoldu zaten” diyerek yaşadığı olaydan sonraki zorluklarını, 2 yıl boyunca evde yaşadığı hapis hayatını, sonu gelmeyen tehditleri, sokağa çıkma özgürlüğünün elinden alınmasını, bir türlü sonuç alamadığı savcılık ve mahkeme sürecini anlatıyor. Deniz, aylar sonra ilk kez parka çıktığında sokakta yürümenin ne güzel olduğunu anlıyor...

Akrabası bir ara tutuklanmış başka bir suçtan, 2 yıl ceza almış ama para cezasıyla kurtulmuş. “Sözde araması vardı ama bir türlü yakalanmıyordu” diyor.

Şiddet, taciz, tecavüz ayrımcılık

GERÇEK Mİ, FİLM Mİ?

Sarya TUNÇ

Bazen yaşadığımız olayların sıra dışılığını ya da muntazamlığını açıklamaya çalışırken “Film gibiydi” diyoruz. Bazense izlediğimiz ya da okuduğumuz herhangi bir hikaye için “Senarist de amma abartmış bu kadarı olur mu ki” diyoruzdur muhakkak. Bazen de bazı diziler öyle gerçekçi ve içimizden birilerinin hikayesini ekrana taşıyor ki... Yaşamlarımızdan, tanık olduklarımızdan bir parçanın karşımızda duruşu ile sarsılabiliyoruz.

Özellikle de son yıllarda bu meseleleri senaryolaştırıp film-dizi haline getiren yapımlar oldukça arttı, seven de sevmeyen de ucundan da olsa bu seçkiden bir şeyler izliyor. İster dizi film olsun, ister kitap dergi yazısı olsun kadınların günlük hayatta yaşadıkları ayrımcılıkları anlatan hikayeler de aynı ivmeyle artıyor.

İşte o ‘film gibi’ hikayeleri olan Mirabel Kardeşlerin gerçek yaşamlarının ardından Uluslararası Şiddetle Mücadele Günü’ne dönüşen, bu mücadeleyi büyütmek için kolları sıvadığımız 25 Kasım öncesinde; şiddet, tacizi, tecavüzü, ayrımcılığı, adaletsizliği konuşmamız gerektiğini hatırlatan kimi film ve diziler öneriyoruz...

I MAY DESTROY YOU: 'RIZA'YI KONUŞALIM!

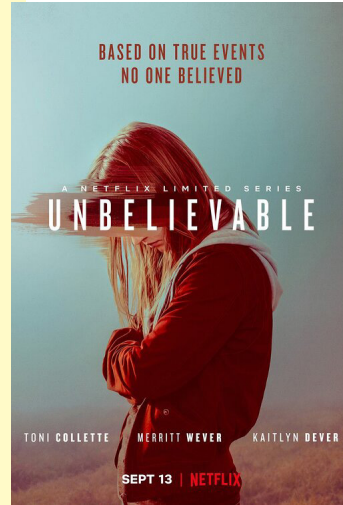
SON dönemin BBC yapımlarından 'I May Destroy You' 25 Kasım öncesi kadınlarla şöyle toplaşıp hep birlikte izlememiz gereken dizilerden biri. “Rıza” meselesini olanca gerçekliğiyle anlatıyor. Yazar olan Arabella, kitabının hazırlığındayken bir gece çok sarhoş oluyor ve sabah uyandığında asla hatırlamadığı ve anlamlandıramadığı vücudundaki morlukların peşine düşüyor. O gece onunla birlikte olan arkadaşlarının anlattıkları ile hesabından çekilen para ve hatırladıkları birbiriyle uyuşmadıkça da daha çok araştırıyor ve flashbacklerle aslında ilerleyen bölümlerde Arabella yaşadığı tecavüzü hatırlamaya başlıyor. Hiç ajite etmeden, tek solukta izleniyor.

UNBELIEVABLE: TECAVÜZÜ KANITLAMAYA ÇALIŞMAK...

BİR diğer mini dizi ise 'Unbelievable'. Yaşanmış bir hikayeden yola çıkılarak senaryolaştırılmış bir dizi. Karakterlerden biri şöyle gediğine vuran bir cümleyle özetliyor yaşadığımız şiddet karşısındaki adaletsizliği: “Yaşanan hırsızlık olduğunda kimseden polisi ikna etmesini beklemiyoruz ama tecavüz olunca işler değişiyor”...

Kendisine en yakınlarının dahi inanmayışıyla şikayetinden vazgeçmek zorunda kalan Marie'nin adalet karşısında nasıl yıldırmaya çalışıldığı öfke uyandırıyor.

Pulitzer Ödüllü, “An Unbelievable Story of Rape” isimli makalede geçen olaylardan diziye uyarlanan bölümlerde ayrıca önemli bir noktada şu; her kadının kendi yaşadığı sorunun yansımaları biricik, tepkiler, travmalar hepsi biricik... Ama yaşanan dert de sorun da, çözüm de ortak...

THE MILL: TACİZ, ŞİDDET, SÖMÜRÜ VARSA MÜCADELE DE VAR!

The Mill, Türkçeye ‘Değirmen’ diye çevrilen Emily Dalton tarafından National Trust Property arşivlerinden alınan hikayeler kullanılarak geliştirilen bir dizi. İnternet üzerinden izlemek mümkün. **The Mill** bir pamuk fabrikasındaki kimsesiz çocuk ve kadın işçilerin yaşamını merkeze alıyor. İlk olarak bir çocuk işçinin iş kazası geçirmesi ve aynı esnada bir kadın işçinin ustabaşı tarafından tacize uğrayışıyla ilk sahnesinde dizinin derdini, neyi konuşmamız gerektiğini ortaya koyduğunu görüyoruz. Sorunu gösteren, yaşananları teşhir eden ve akabinde mücadelenin neleri değiştirebileceğini gösteren bir yapım **The Mill**.

Hikayenin ana karakterlerinden Esther Price adlı kadın işçi, işyerinde karşılaştığı zorbalıklara, tacize ve çalışma koşullarına karşı kendi konumunu riske atarak mücadele ediyor ve diğer kadınların da güvenini zamanla kazanıyor. Price'in mücadelesi ne kadar zorluklarla karşılaşsa da kazanımlar da getiriyor elbet.

Açlıkla, sömürüyle, taciz, tecavüz ve güvencesizlikle dolu bir tarihe ışık tutan **The Mill**, her ne kadar 1830'lu yılları anlatsa da, 200 yıllık süreçte o zamandan bu zamana özellikle işçi kadınlar için fabrikalarda çok az şeyin değiştiğini gösteriyor şimdiye düşününce...

THE QUEEN'S GAMBIT: BİRİ SATRANÇ ERKEK OYUNU MU DEDİ?

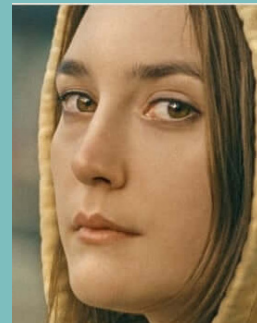
NETFLIX'in satranç ustalarını konu alan dizisi “The Queen's Gambit” tam olarak gerçek bir hikayeye dayanmasa da gerçek satranç ustalarından esinleniyor.

Ana karakterimiz Beth, henüz 8 yaşında annesinin intiharıyla bir yetimhaneye gönderilir. Buradaki yaşama ayak uydurmaya çalışırken, zorlu yaşamında onu güvende hissettirecek bir alan bulur. Okulun temizlik işçisinden öğrendiği satranç onun hayatını değiştirecektir. Kendi deyimiyle, “64 kareden oluşan bir dünyada kendini güvende hisseden” Beth, kadın olduğu için sürekli ayrımcılığa uğrasa da, bir ‘erkek’ oyunu olarak görülen satrançta aksini gösterir ve dünyaya adını duyurur.

NEVER RARELY SOMETIMES ALWAYS: KÜRTAJ HAKTIR!

PENNSYLVANIA'nın kırsal kesimlerinde yaşayan Autumn istenmeyen bir gebelikte baş başa kalır. Bu istemediği hamileliği üzerine ne yapacağını bilemeyen Autumn'un yaşadığı zorlu süreçte yakından bakmamızı sağlayan filmde bir başka kadınla dayanışması ise bize birlikteliğin verdiği gücü anlatıyor. Her kadının belki zaman zaman başa çıktığı belki de sıklıkla maruz kaldığı kadın olmanın zorluklarını dile getiren bir yapım **Never Rarely Sometimes Always**, özellikle de Polonya gibi ülkelerde kürtaj hakkının gasbedilmeye çalışıldığı bir dönemde kürtaja erişimin zorluklarını aktarması bakımından mahir.

Yengelikten çıkabildik de 'Avukat Hanım' olduk!

Demokrasi için Hukukçulardan kadın avukatlar

Avukatlık zor meslek. Koşturması bol, mesaisi çok, parası kiminde var kiminde yok. Gecenin bir yarısı, sabahın körü sokakta, karakolda, adliyede koşturduğumuz ve çoğu kez kavga etmek zorunda kaldığımız bir işimiz var. Bu kavgaların bir kısmı işin cilvesi, diğeryse cinsiyet belası. Ayrımcılık, şiddet, taciz her yerde. Eğer 'Hukukçularda yoktur canım' diyen varsa 'hakim' deyince ardından ilk olarak 'bey' mi yoksa 'hanım' mı dediğini düşünüp yargısını yere bıraksın, hikayelerimize baksın.

Bir süre önce bir hakimın duruşma esnasında kadın avukatın etek boyunu ölçmeye çalışması büyük tepki yaratmıştı. Ondan bir süre sonra da başka bir kadın avukat icra dairesinde fiziksel şiddete maruz kaldı. Son olarak geçtiğimiz aylarda bir avukatın yanındaki kendinden genç meslektaşlarını, stajyer avukatları ve öğrencileri nasıl taciz ettiğini ve cinsel saldırıda bulunduğunu herkes öğrendi ve dehşetle karşıladı. Öncekiler gibi bir bir döküldü hikayeler. İş ararken, öğrenciyken, stajyerken, işçi avukatken ne çok tacize uğradık, aşağılandık, şiddete maruz kaldık. Bazen patron- dan, bazen müvekkilimizden, bazen hakimden, bazen memurdan... Anlattıkça çoğaldı, dinledikçe hatırladık hikayelerimizi. 'Kadından ceza avukatı mı olur?' cümlesinden yılmışlar olarak, artık işimizin olağan bir parçası haline gelmiş cinsiyetçiliğin 'Bir keresinde ben duruşma beklerken...' ile başlayan hikayelerini herkese anlatmaya niyet ettik.

KADIN AVUKATLARA BİR DOKUN BİN 'AH' İŞİT

Kadın olduğumuzdan yeter- siz olduğumuz konusunda müvekkillerimiz, meslektaşlarımız ve kamu görevlileri ve hatta bazen arkadaşlarımız bile hemfikirler. Mesleğin ilk yıllarında başka, sonrasında başka. Zamana ve mekana göre değişmeyen ayrımcılık örneklerinden birkaçı şöyle:

Bugün pek çok avukat kadın, 'kadından avukat mı olur' sözlerine karşı mücadele verirken ayrımcılığa, tacize, yok sayılmaya karşı hukuk alanındaki erkek egemen zihniyetle de mücadele ediyor.

HENÜZ 2 yıllık avukatım. Yüklü miktarda bir ipotek dosyamız vardı. Normal süreci işletip talep açıyorum, karar alıyorum. Ama dosyaya bakması gereken icra müdür yardımcısı, ki kendisi 60 yaşlarında falan, beni yemeğe götürmeden karar vermemekte diretiyordu. (Özgür Ceylan, 11 yıllık avukat)

SİGORTALI avukat olarak çalışmak üzere sözüm ona çok iyi bir ofise görüşmeye gittim. Ben girer girmez önce sekreter, sonra da katip gün ortasında işlerinin bittiği gerekçesiyle ofisten gönderildi. İşveren olmayı avantaj sanan Avukat Bey, iş görüşmesi yaptığımızı unutmuş olacak ki viski içip bana da ikram etmek istedi. Kendimi Yeşilçam filmlerinde sekreterlik başvurusu yapan kızlar gibi hissettirdi. Sonuç: uzun süre iş bakmak istemedim. (Beril, 5 yıllık avukat)

EŞİM

de avukat ve aynı büroda çalışıyorduz. Bir gün eşim gözaltına alındı. Müvekkilimizin birinin annesi büroya gelip 'Ee, bizim oğlanın duruşması ne olacak şimdi?' diye beynimi yemişti, ben gireceğim, dosyayı biliyorum demem onu ikna etmemişti. Neyse ki eşim onun duruşması öncesinde çıktı da kadın rahatladı. Daha önce de duruşmasına benim girmem nedeni ile ceza aldığını düşünenler olmuştu. Duruşmalarından önce eşimi yakalamak için defalarca büroya gelen müvekkillerimiz oldu. Çünkü kadının diye benim verdiğim bilgi ile bir türlü yetinmiyorlardı. (Sevil, 19 yıllık avukat)

ŞEHRE

ilk geldiğimizde eşim stajyerdi, ben yaklaşık bir yıllık avukatım. Bana 'Yenge', ona 'Avukat Bey' diye sesleniyorlardı. Yıllarca 'Avukat Bey' lafını duyabilmek için didindim. Yanlışlıkla yazmadım, 'Avukat Bey' diyenler de çok oldu. Avukat densin de beye hanıma bakmayalım noktasındaydım. Hoş hâlâ 'Avukat Bey' diyenler var. (Nesli, 15 yıllık avukat)

BİR

gün hacze çıkmıştım, üzerimde etek var. Hacze gittiğimiz borçlu, icra memuruna beni göstererek 'Bu etekli baldır baldır karının yanında nasıl şehvetlenmiyorsun?' demişti. (Semra, 5 yıllık avukat)

BİR

kooperatifin avukatlığını yaptığım süreçte doğum yaptım. Kooperatif başkanı beni arayarak derdest dosyalarını bir erkek avukata verdiklerini, benim ne zaman döneceğimin belli olmadığını söyledi. (Heval, 17 yıllık avukat)

HUKUK eğitiminin içi boşaltılıp ters orantıyla mezun sayılarının giderek artmasından dolayı, stajyer ve işçi avukat ilanlarında beklenen kriterler de gittikçe artmaya başladı. Özel-devlet üniversitesi ayrımı, tecrübeli-tecrübesiz ayrımı ve daha birçok kriter ile ilanlarda elendiğimiz yetmezmiş gibi bir de kadın erkek ayrımına maruz kalıyoruz. Pardon 'bayan-erkek' ayrımı desek daha doğru. Çünkü genelde erkek kelimesi kullanılırken kadın demek yerine "bayan" kelimesi tercih ediliyor. Hatta öyle ki bazı ilanlarda iş tanımı yapılmadan yalnızca 'bayan meslektaş aranıyor' yazılıyor. Tam size uygun bir ilan bulduğunuzu düşünüp bir bakıyorsunuz 'askerliğini yapmış erkek meslektaş' demek suretiyle mesleğiniz ile ilgili ayrımcılığa uğramışsınız. Oldu da çağırıldınız, bu sefer 'Evli misin? Ailenle mi yaşıyorsun?' gibi yapacağınız işle bağlantısı olmayan sadece ne kadar çalıştırılabileceğinizin ölçümünü yapmaya dönük sorulara maruz kalıyorsunuz; sanki evliyseniz ailenizle kalıyorsanız avukatlığınız buna göre değişecekmiş gibi. (Nazlıcan, avukatlık ruhsatını bekliyor)

Taciz ya da cinsel saldırı bu meslekte en sık yaşanan şeylerden biri. Ancak anlatması en zor olanı. Tıpkı diğer örnekler gibi inandırıcılığı kaygımız yüksek. Çalıştığım ofiste bir yılım doldu ve patron avukattan zam istedim. Patron 'Ooo senin istediğin bu parayı ben anca sevgilim de olursan veririm, avukata çok.' diyerek hem taciz etti hem de düşük maaşa mahkum etmek istedi. (Ayşe, 5 yıllık avukat)

Avukatlığımın 2. ayı falandı. İcra dairesinde takip açmam gerekiyordu. İşlemi hazırlayan memur (yaklaşık 45-50 yaşlarında) mesai bitimine çok az bir süre kalmasına rağmen hemen işimi halletti, sonrasında 'Bana bey ya da ağabey deme, isimle hitap et güzelli.' dedi. Ben bunu yapmayacağımı söyledim, sert bir yüz ifadesiyle oradan çıktım. Bir daha bana selam dahi vermedi, dosyam ona düştüğünde ilgilenmedi.

Sadece gözleriyle kesti. Bu icra dairelerinde çok çok fazla yaşanan bir durum, hatta bunu yaşamayan kadın avukat yok diyebilirim. (Funda, 3 yıllık avukat)

Anlattığımız yaşadıklarımızın kovuğuna yetmez. Bu memlekette yaşayan kadın avukatların hepsinin yaşadığının dışında ve ötesinde olmadığını da biliyoruz. Demokrasi için Hukukçulardan kadın avukatlar olarak yalnız olmadığımızı biliyor, gücümüzü birliğimizden alıyoruz. Hikayelerimizin gerçekten bir 'hikaye' olarak kalması için mücadele ediyor ve bütün kadın avukatları heybelerindeki hikayelerle birlikte mücadelede görmek istiyoruz.

Fotoğraflar: Freepik

Müdürün 'huzur' selfiesi

Gülhan'ın kahkahası

Ayşe'nin oğlu

Aylarca zorla mesaiye bırakıldılar; çocuklarının yüzünü bile göremediler. Uğradıkları taciz önemsenmedi, akılları evde çalışmak zorunda kalırken bir de izin baskısına uğradılar. Esenyurt'tan depo işçisi kadınlar anlatıyor:

Fotoğraflar: DHA/MA

Esenyurt depo işçileri

Biz Esenyurt'ta büyük bir tekstil firmasının deposunda çalışan kadınlarız. Çalışma alanımız olabildiğince iyi ve güzel, her hakkımızı veren bir fabrika olarak gösterilmeye çalışıyor fakat hiç de öyle bir yer değil. Pandemi sonrası çalışma koşulları olabildiğince sıkılaştı. Bizler hem evde hem işte çalışan makineler olarak görülmeye başladık. Hatta durum şöyle ki; iki ay zorunlu mesailere kaldık. Vardiyalarımız dönmedi. Gece vardiyasında bile mesai zorunluluğu devam etti.

14 ve 11 yaşında iki çocuk annesi bir arkadaşımız bir gün toplantıda "Ben mesaiye kalmak istemiyorum. Yoluyla birlikte tam 14 saat fabrikada vakit geçiriyorum ve çocuklarımın önüne son 2 haftadır kahvaltılıktan başka bir şey koyamıyorum. Artık kahvaltılık da kalmadı, ben eve gitmek zorundayım" dedi. O gün aralarda sohbet ederken, okulların kapalı olduğunu ve çocuklarının o eve gidene kadar bilgisayar başından kalkmadığını, buna çok üzüldüğünü söyledi. Hatta öyle ki çocuklar arkadaşımızın yaptığı yemekleri bile yemiyorlarmış ve evde saatlerce aç kalıyorlarmış. Sonrasında bir cümle daha ekledi; "Ben çocuklarımı okutmak, onlara güzel bir gelecek kurabilmek için çalışıyorum, bu

TACİZ SADECE FİZİKSEL Mİ?

BİZİM çalışma alanımızda kadından çok erkek arkadaşlarımız var. Bazı erkek arkadaşlarımız iyi ama bazıları içten pazarlıklı. Genç kadın arkadaşlarımızı sosyal medyadan eklemeler, onların giyindiklerine bakmalar etmeler... Evet fabrika büyük ve kalabalık, bugüne kadar da fiziksel bir taciz olduğunu duymadık. Fakat sosyal medyadan eklemek, arkadaşlarına anlatmak ve gözleriyle rahatsız etmek oldukça fazla. Özellikle güzel giyindikleri zaman o gözler genç kadınların üzerinden hiç ayrılmıyor. Daha gencecik kızlar erkeklerin kötü gözlerine maruz kalıyor ve eve gittiklerinde rahatsız ediliyorlar. Bir gün dedik, bu böyle olmaz, gidip insan kaynaklarına şikayet edelim. Ettik ama "Sosyal medyada kimse kimseye karışmaz, burada olan herhangi bir taciz yok" dedi gözümüzün içine bakarak. Bir hafta sonra 22 yaşındaki iki kadın arkadaşımızın bölümünü değiştirdiler. Erkekler aynı yerde aynı şeyleri yapmaya devam etti.

fabrikada meslek hastalıklarım oluştu ve o çocuklar ben onlarla ilgilenemediğim için ne durumda kim bilir... Allah'a emanet edip çıkıyoruz evden. Okurken neyse de, şimdi okul da yok ve ben ne yapacağımı hiç bilmiyorum." Evet dedik, anlıyoruz. Farkındayız. Ama bu neyi değiştirir ki...

Mesailer için resmen tehdit edildik. Bir gün yine hafta sonu izinlerinin ip-

Bir sabah hep beraber çay içerken bir baktık, Gülhan abla sinirlenmiş oturuyor. 'Ne oldu' diye sorunca Gülhan abla, yanımızdan kalktı gitti. Ardından aynı serviste olan Hande anlattı durumu. Bir önceki gün serviste Hande, Gülhan ablayı güldürmüştü. Gülhan abla biraz sesli gülünce, Gülhan ablanın eşi de sinirlenmiş ve evlerinin durağına geldiklerinde, uyuyakalan Gülhan ablayı uyardırmadan inmiş servisten. Hande'nin durağına gelince fark etmiş Hande, ama Gülhan'ın evi çok uzakta kalmış. Düşünsenize, gece vardiyasından çıkmış, işin verdiği yorgunluğun üzerine bir de uyku eklenmiş, zaten kadın kim bilir ne kadar bitkindir, bir de eve dönmek için uğraşacak...

tal olduğunu duyduk. Birimiz dedik "Benim misafirim var", diğeri dedik "Benim çocuğum hasta", biri dedi ki "Artık mecalim yok çalışmaya"... Usta başı ikna çalışmalarına başladı... "Asla çalışmayacağız" dedik, çünkü ikinci aya girdik mesailerle, artık kararlıyız hepimiz. Herkes öyle planlar yapmış ki; biri çocuğuyla çizgi film izleyecek, diğeri evi temizleyecek, bir

ANNE OLMAK NE KADAR ZOR!

34 yaşında, eşinden boşanmış bir arkadaşımız 8 yaşındaki çocuğu ile hayata tutunma kavgası veriyor. Üç vardiya çalışıyor ve çocuğa bakacak kimse olmadığı için tek başına evde bırakıp geliyor çalışmaya. Ocağı açmasını diye sandviç yapıp bırakıyor. Saat başı telefon edip, kontrol ediyor. Geçim, kira, faturalar, okul masrafları derken kıt kanaat geçinmeye çalışıyor. Geçen gece vardiyasında, saat 03.26'da hiç unutmuyoruz, iş yerinden ağılayarak bir çıkışı var eli kalbinde... Çocuk evde telefonu düşürüp kırmış, sonra dışarıya çıkıp güvenlikten annesini aramasını istemiş. Gecenin bir yarısı 8 yaşında bir çocuğun dışarıda başına neler gelebilirdi kim bilir. Neyse ki çocuğun başına bir şey gelmedi ama bu ilk de değildi, daha önce de benzer şeyler olmuştu ve arkadaşımız apar topar çıkmak zorunda kalmıştı. Ertesi gün işe geldiğinde "Senin çocuğunun derdi hiç bitmiyor ki, hep izin alıyorsun" diyerek baskılar başladı. Sahi gerçekten kimdi suçlu? Evde çocuğu yalnız bırakan anne mi? Anneyi buna mecbur edenler mi?

Ken-di aramızda konuştuk, üzüldük ama Gülhan ablanın yanında olamadık, bildiğimizi öğrenirse Hande'ye çok kızar diye düşündük.

arkadaşımız saçını boyatacak. Derken geldi müdür beyimiz. "Hepiniz mesaiye kalmak zorundasınız. Gelmeyene cezai işlem yaparım" dedi ve terk etti çalışma alanını. Biz mecburen geldik çalışmaya. O gün molada sosyal medyaya bir girdik; ustabaşımız ve müdürümüz ormanlık bir alana gitmişler ve "Oh huzur" yazmışlar bir de fotoğrafın altına. Bize çalışmak düştü.

Çok yorgunum...

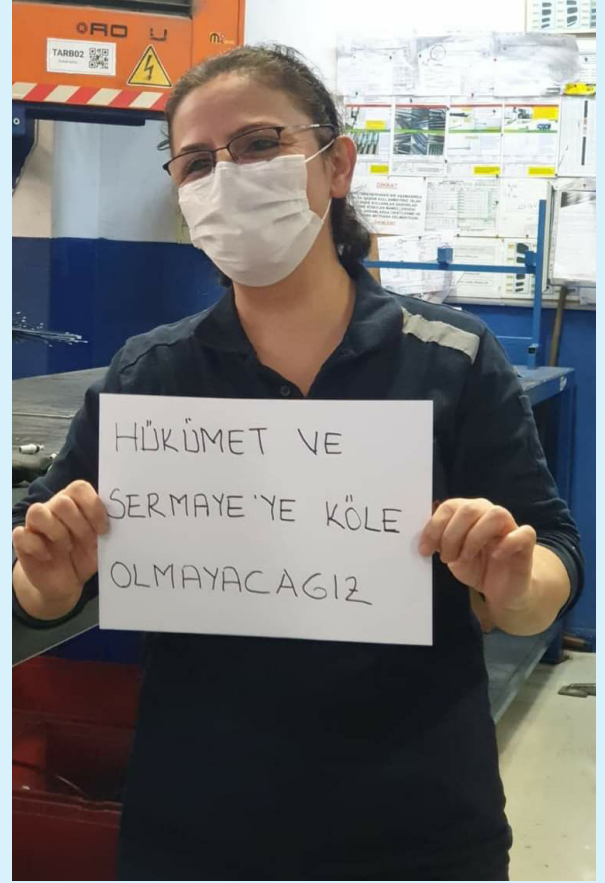
1 8 yaşından beri, 14 yıldır çalışıyorum. Ben çalışmaktan o kadar çok yorulduğum ki... Artık işe gidesim gelmiyor. Eşim kredi çekmeseydi bu yıl sonunda işten çıkmayı düşünüyordum. Aldığım tazminatla borçlarımın bir kısmını kapattım, 10 ay kadar işsizlik parası alırdım, iki yıl içerisinde borçları bitirip eşimin maaşı ile de iyi kötü geçinip gideriz, merdiven temizliğine giderim ara sıra diye düşünüyordum. Çalışıyoruz çalışıyoruz hiçbir şey yok ortada. Hep borç ödedik. Çok iyi giden evliliğimiz vardı. Borçlardan dolayı sürekli kavga etmekten birbirimize saygımız güvenimiz kalmadı. Borçları ödeyemiyoruz, zorlanıyoruz. Çocuklara bakabilecek kimseyi bulamadık, kavga ettik. Kavgalardan yorulduğum. Borçları ödeyebilmek için sürekli mesailere kaldık. Çocuklarımızı ne sevebildik ne onları istediğimiz gibi büyütebildik. Çoğu zaman orada burada büyüdü çocuklarımız, kaldıkları her yerden bir huy aldılar. Hem ekonomik meseleler hem çocukların durumu hem evin işi... Dinlenemiyorsun, hayattan hiç tat alamıyorsun. Bütün bunları neden yaşadık; başımızı koyacak bir evimiz olsun diye. En azından kira derdinden kurtulalım diye. Memlekette milyonlarca boş ev var, birileri zengin olacağız diye yapıyor o evleri. Olan biz yoksullara oluyor. Herkese bir ev düşse, her aileden sadece bir kişi çalışsa... Herkes güzel güzel geçinir. Biz kadınlar çalışsak bile çocuklarımızı iyi kreşlere yollarız. Hiç kimsenin geçim derdi olmaz. Evde kavga olmaz.

Huzurumuz olur.

Geçim derdi yüzünden eşimle kavga ediyoruz sürekli. O da çözümü kredi çekerek yeni borç yapmakta bulmuş. Bunun sonu yok. Birkaç gün streten uyuyamadım, psikolojim bozuldu. Ne yapacağımı bilemiyorum. Bir yandan eşime olan güvensizliğim... Bir yandan iki çocukla boşansam, hem çalışıp hem çocuklara nasıl bakacağım... İki kredimiz var, ikisi de benim üzerime. Boşansam onları bir maaşla nasıl öderim?

Korona çıktı işe gidemedik. Bayram primlerimi kestiler. İş yerimiz internet üzerinden satışa, kazanmaya devam etti. İş yerinde korona testi pozitif çıkana rapor veriyorlar ve sağlık sigortası üzerinden raporlu gün parasını alabiliyor. Test yaptırıyorsun, iki üç gün sonucu bekliyorsun ve hastane sonuç çıkmadığı için rapor vermiyor. İş yeri de 'İşe gelme' diyor. Bizim yıllık izinlerimizden kullanıyorlar, yoksa bir sonraki yılın iznini kullanıyorlar. İş yerinde hekim var, o rapor verebilir ya da idari izin kullanabilirler. Bu hastalık benim yüzümden mi oluyor ki benim yıllık iznimi kullanıyorlar? Ben senelik izne hak kazanabilmek için köpek gibi çalışıyorum, iznimde ailemle vakit geçirmek istiyorum, dinlenmek istiyorum. Çocuklarımız hastalanıyor, hastaneye götürmek ve hastalandığında çocuklarımıza bakabilmek için iznimi kullanmak istiyordum.

*Tekstil deposu işçisi
Esenyurt/İSTANBUL*

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Bir evde üç aile... Sebep geçim, suçlu bizim hakkımızı düşünmeyenler!

Bir metal fabrikasında 4 yıldır çalışmaktayım. Bundan önce farklı işlerde çalıştım. Eşimle aynı işyerinde çalışırken tanıştık ve evlendik. Yeni evlendiğimiz için bir dünya borcun altına girmiştik. Hem borçlarımızı ödemeye hem de kıt kanaat geçinmeye çalışıyorduk. Fabrika yeni kurulduğu için 12 saat vardiyalı bir şekilde çalışıyorduk. Yoğun çalıştığımız süre içinde hamile kaldığımı öğrendim. İşten atılıp maaşla işverene söyleyemedim. Benimle birlikte aynı dönemde hamile kalan iki arkadaş söyledikten sonra cesaret alarak ben de söyledim.

Ama bitiyor mu sıkıntı? Tabii ki hayır. Doğum yaptıktan sonra işe başlayacaktım ama çocuğuma bakacak kimse olmadığı gibi yuvaya verecek paramız da yoktu. Son çare olarak eşimin annesi bakabileceğini söyledi. Maddi olarak çıkmaza girmiştik. Eşimin ailesi, birlikte oturmayı teklif etti, hiç düşünmeden kabul ettik. Hem kendimizi maddi olarak biraz düzeltebilecek hem de çocuğum güvende olacaktı. Bir süre böyle devam ettik.

İki aile bir arada yaşarken geçim sıkıntısından ötürü eşimin kardeşi de bizimle birlikte yaşamaya başladı. İki ay işsiz kalması onun da tüm düzenini bozdu. Ve 3 aile

bir arada yaşamak zorunda kaldık. Bu süreçte yaşadığım zorlukları düşünmeye başladım. Neden bu noktaya geldik? Önceden bu kadar pahalı değildi her şey, maaşım çok iyi olmasa da iyi kötü alışveriş yapabiliyorduk. Sonra maaş bordrosunu, faturaları incelemeye başladım. İş yerinde ne konuşulursa - bilmediğim bir konuya - onu araştırmaya başladım, okudukça daha çok fark ettim, daha çok öğrendim. Çalışma hayatı boyunca elimizden alınan haklarımızı öğrendim. Her krizde üzerimize yüklenen çeşitli vergilerin, sürekli gündeme getirilen kıdem tazminatı ve açlık sınırının da altında bir ücret karşılığında ölesiye çalışma koşullarının, artan işçi ölümlerinin, çocuk istismarının, kadın cinayetlerinin, insanların birbirlerine düşmanca yaklaşımının giderek daha çok farkına vardım. Çünkü aynı evin içinde ben de diğer aile bireylerinin ayrımcılığına uğruyordum. Artık biliyorum, bize açlığı, yoksulluğu, işten atılma korkusu yaşatanların kimler olduğunu. Bu zamana kadar çocuğumun geleceğini düşünmeden, sırf ailem istiyor diye AK Parti'ye oy veriyordum. Ne kadar yanlış yaptığımı artık biliyorum.

*Metal işçisi bir kadın
Tuzla/ İSTANBUL*

Fotoğraf: Birleşik Metal

İşten atıldık, iffetsizlikle suçlandık, yılmadık!

Zeynep SANGUT
Gündüz Nakış işçisi
Van

Merhaba, ben Van'da kovid-19 bahanesi ile kapatılan Gündüz Nakış'ta çalışan emekçi kadınlardan biriyim. Kadınlardan biriyim diyorum ama belki de bu yazdıklarımla haksızlığa uğrayan nice kadınların sesi olacağım.

Görebileceğiniz, düşünebileceğiniz tüm haksızlıkları yaşadık. Bunları yapan o kadar yabancı insanlar değildi, aynı bölgenin insanlarıydık. Gündüz Nakış 2015'de Van'da açılan iki nakış fabrikasından birisiydi ve diğer nakış fabrikalarından daha büyüktü. Fabrikada akraba alımı yapılmıyordu; çünkü taziyeleri ve düğünleri olursa beraber giderler ve makineleri boşa kalır diye düşünüyorlardı. Herkesin dinlenmek istediği bir gün vardı, o da pazar günüyü. Ama biz pazar günü de dahil olmak üzere 7 gün boyunca aralıksız çalışıyorduk. "Pazar mesaisine gelmezseniz işinize son verilir" diye tehdit ediliyorduk. Başka iş mi yok diyeceksiniz, doğuda kadınların çalışmasına ön yargılı bakıldığı için bu zor şartlar altında çalışmaktan başka şansımız yoktu. Üstelik pazar mesaisi ülke genelinde hesaplandığı gibi hesaplanmıyordu. Ülke genelinde pazar mesaisi yüzde 100 hesaplanırken Van'da yüzde 50 hesaplanıyordu.

Fotoğraf: Flickr

Bu şartlara dayanabildiğimiz kadar dayandık ama işveren bizim bu şartlar altında mecburen çalıştığımızı bildiği için daha çok baskı yaptı. 'İşten çıkarılma tehdit mi' demeyin, çünkü Gündüz Nakış işten çıkarmakla kalmayıp üstüne ailelere yalan yanlış şeyler aktarıyordu. Birilerinin bu sorunlara ve tehditlere bir çözüm bulması gerekiyordu. Çözüm yolu sendikalaşmaydı.

Sendikalaşma diyorum ama o zamanlar benim haberim yoktu sendikadan. Birkaç çalışan aracılığıyla sendikadan haberim oldu ancak sendikalaşan kişileri işten çıkarmaya başladılar. İşverenler sendikalaşmaktan dolayı sizi işten çıkarıyoruz diyemezdi, çünkü suç olduğunu biliyorlardı. Kimisine 'işyerini küçültüyoruz',

kimisine 'çalıştığın makineyi sattık' diye nice yalanlar söylediler. Baskılar arttıkça sendikalaşma daha da çoğaldı. Sendikalaşan kadın arkadaşlar iffetsizlikle suçlandı. Bir süre sonra sendikalı ve sendikasıız arkadaşlar olarak bizi birbirimize kutuplaştırmaya çalıştılar. Çok yakın olduğum arkadaşlarımla sendikalı oldukları için konuşamıyordum. Ben ne zaman sendikalı oldum biliyor musunuz? Bazı sendikalı arkadaşları işten çıkardıktan sonra benden sendikalaşmayı başlatan işçiye beni tehdit ettiğine dair şikayet etmemi istediler. Oysaki beni hiç tehdit etmemişti. Benim kararım kesindi, şikayette bulunmadım. Benimle beraber avukata götürülen birkaç arkadaş yalan yanlış suç duyurusunda bulundular ve karşılığında da rüşvet aldılar.

İşverenler kovid-19 bahanesiyle iş yerini kapattılar. İşsiz kalan 110 kişi, dile kolay 110 aile işverenlerin çıkarları yüzünden mağdur oldu. Bu da yetmezmiş gibi işten çıkarıldıktan sonra hâlâ aileler aranıp kadın arkadaşlar iffetsizlikle suçlandı. Buna ben de dahilim.

İşten çıkarılmadan önce de işten çıkarıldıktan sonra da sendika yöneticileri her konuda yanımızda durdular. Bizim dertlerimize ortak oldular. Burada şu sözü söylemek istiyorum, haksızlık karşısında susan dil-siz seytandır. Biz hâlâ davamızın arkasındayız, sonuna kadar da davamızı sürdüreceğiz. Buradan haksızlığa, baskıya, tacize, tehditlere ve benzeri durumlara maruz kalıp susan arkadaşlara sesleniyorum; sustukça ezilen taraf olursunuz, susmayın, hakkınızı savunun.

Kadınım, mülteciyim, hayat hakkımın peşindeyim...

Mahtap Nozad TEHRANI
Ankara

Her şeyi geride bırakıp; anneni, babanı, kardeşini, sevdiğin her şeyi ve hatta kimliğini... Elinde küçük bir bavul ile geri dönememek üzere doğduğun toprakları terk etmek zorunda kalabiliyor, binlerce kilometre uzağa gelebiliyorsun. İşte bu, benim!

Anne ve babamın dediği gibi, onlar beni toprak altında görmek için yetiştirip büyütmemişlerdi. Tehditlerden daha beteri, tecavüz ve işkence edilip bilinmeyen bir yerin toprakları altında kalma fikri... Çaresizlikle ülkemi terk etmek zorunda kaldım. Gerçi sol elimde söndürülen sigaraların izi, ölene kadar ülkemde geçirdiğim son günün hatırası olarak kalacaktır.

Ah güzel annem ve dağ gibi babam... Beni o kadar hazırlıksız yollamak zorunda kaldılar ki, annem yol masrafları ve harçlığım için altınlarını satmak zorunda kaldı. Malum orada da emeğe çok değer verilmediği için aybaşı gelmeden maaşlar bitiyor.

Türkiye'ye geldiğim ilk birkaç gün ne duyduğumu anlayabiliyordum ne de konuştuğumu anlayan vardı. Sonra baktım olmuyor, CV'mi hazırlayıp dershanelere ve okullara bıraktım. Sanıyordum ki burada emeğimin karşılığını alacağım. Maalesef hayaller, hayatlar gibi olmuyor. Ben burs kazanıp en yüksek puanlarla üniversite bitirdim. Mesleğimi aşıla yaptım ve kendi alanımda başarılı sayılan bir eğitimciyim ancak burada çalıştığım sürede hiçbir

zaman emeğimin karşılığını hak ettiğim ölçüde alamadım. Neden mi? Ben kadınım, yabancıyım üstelik de bir mülteciyim.

Bu noktada anladım ki, emek hırsızlığına uğramak benim ve çoğu kişinin kaderi sayılıyor. Yine de kimseye muhtaç kalmamak için canla başla çalışmaya devam ettim. Çünkü artık yalnız değildim. İki tane evladım vardı. 2015 yılında bir Türkiye vatandaşı

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ile evlendim. Dünyaya gelen iki çocuğumun kimliklerinde anne olarak benim adım yazsa da vatandaşlık başvurum bile kabul edilmedi. Sadece anne olmamdan kaynaklı değil, yıllardır burada bir eğitimci olarak emek verdiğimden de kaynaklı vatandaşlık başvurusu yapmak istemiştim.

Uzun ve yıpratıcı süreçlerin ardından boşanmak zorunda kaldım. Ve ben hâlâ yılmadan, çocuklarımla geleceği için gözlerimle gördüğüm bütün haksızlıkları bir kenara koyarak mücadele etmeye devam ediyordum.

Kovid-19 çıkınca bir de baktım ki; ne işim var, ne de güvencem. Çalıştığım bütün büyük kurumlarda bile herhangi bir resmiyetim yoktu. Bu dönemde dibe vurduğum günlerim çok oldu. Çoğu kez sonumun geldiğini hissettim. Çocuklarıma sarılıp her defasında yeniden kalktım ve yılmadan saatlerce yürüyerek sesimi duyurmaya çalıştım. Ne de olsa kadınların "Beyaz Çarşamba"yı doğurduğu topraklardan geliyordum. Onlar yılmadan devam ederken benim durmam olmazdı. Bu zor zamanlarımda ise ancak kadınların dayanışması ile sesimi duyurabildim. Bu dayanışma hem beni ayağa kaldırdı hem de anladım ki kadınlara kadınlardan başka yurt yok.

Bugün buraya geldiğim noktadan, kendimi daha güçlü hissediyorum. Çünkü artık evim soğukken çocuklarıma sarılıp ısıtmayı ve kalan küçük ekmekler ile onları doyurmayı öğrendim. Bence kadınların özellikle de annelerin kanatları var. Ne kadar kanatlarını kırmaya çalışsalar da ben mücadele etmeye devam edeceğim.

ŞİDDETE KARŞI BİZİM SÖZÜMÜZ:

Her yerde birlikte mücadele!

■ Çocuk istismarı son bulsun, kadına yönelik şiddet son bulsun, daha özgür bir dünya istiyorum.

■ Mesleğim elimden alındı, bu da bir şiddettir. 17 yıldır çalışıyorum, şimdi mağdum.

■ Çocuk istismarı son 5 yılda yüzde 30 arttı. #ŞiddeteKarşıBenimSözüm sorumluların çok istismarını aklamaları değil, istismarın önlenmesi için acil önlem alınması.

■ Başıma ne gelecek diye kaygı duymadığım güzel bir yaşam istiyorum.

■ Evime yalnız giderken arkama korku dolu gözlerle bakmak istemiyorum.

■ Yalnız bir kadın olarak gece, gündüz nereye gidersem daha güvenli yürümek isterim. Arkamdan gelen mi var, biri bana zarar mı verecek diye düşünmeden yürümeyi isterim. Akşam evime gittiğim zaman 'Biri beni takip etti mi' korkusu yaşamak istemiyorum.

■ Kadınlara uygulanan şiddet dediğimizde hemen hemen hepimizin aklına kadına kocası tarafından uygulanan şiddet gelmektedir. Oysa çalışma yaşamının içinde olan kadınlar olarak bizler iş yerlerimizde mobbinge maruz kalıyoruz. Ve bu gibi durumlar biz kadınları ruhsal anlamda etkiliyor. İşten çıkarılma, sürülme ve ekmeğimizden olma gibi durumlarla tehdit edildiğimiz için sesimiz de çıkmıyor ve o korkuyla ne ailemize ne de çocuk çocuğumuza bazen yeterli gelmiyor.

Bir de kadın olarak hor görülüyor, aşağılanıyoruz. Ailemizdeki erkeklerden tutun da yanı başımızda beraber çalıştığımız erkek arkadaşlarımıza kadar en eğitimlilerimiz bile "Kadın bu anlamaz; bu nasıl becerirsin; bu yapamaz" sözlerini duyarken, kadının başaramayacağı hiçbir şey olmadığını göstermeliyiz. Mücadele diyoruz evet, ama bireysel mücadeleler ne yazık ki sınırlı kalıyor. Onun için birleşmeli, nerede bir kadın ve çocuk varsa yüreğimiz beraber atmalı...

■ Toprak olmasa, yağmur yağmasa ne olur? Bulut da olmaz kıtlık olur su olmasa yaşanmaz. Güneş olmasa ısınmaz, karanlıkta kalırsın. Kadın topraktır, yağmurdur. Kadın sudur, kadın güneştir, aydınlıktır. Kadın dünyadır dünyayı karartma.

■ Kadınız, her şeye gücü yeteniz biz. Erkek kadının güçlü olduğunu bilir de güçlü olduğunu görmek istemez. Gücünü gösteren kadınlardan hoşlanmaz, 'Hele göstersen bakayım der' şiddete başvurur.

■ Kadınların beyin gücünü ve her zorluğun üstesinden gelmesini kabul etmeyen erkekler şiddete başvurmaktadır. Biz kadınlar birlikte olup mücadelemizde başarıyla elde edeceğimize inanıyorum.

■ Kadınların bir erkek tarafından korunmaya kollarına ihtiyacı yoktur. Emek veren, acı çeken, özlem duyan, hakkını savunan tüm kadınların sadece kendini korumaya, korumayı öğrenmeye ihtiyacı vardır. Kimse kadının güzelliğini soldurmaya hakkı yoktur.

2019 yılı 25 Kasım'ını ekonomik krizin yarattığı sorunlar silsilesi içinde karşılamıştık. 2020 başka türlü bir yıl olsun temennilerinde bulunurken, tüm dünyayı saran covid-19 pandemisi, artan işsizlik ve yoksulluk, haklarımıza yönelik saldırılar ve depremle derlerimiz biraz daha büyüdü.

Bir yandan döviz dur durak bilmez bir yükseliş gösteriyor, masraflar artıyor, çekilen kredilerin taksidi geliyor derken borçlar bir yumak gibi önümüze yığılıyor. Biz kadınlarsa daha da artan saldırılar, şiddet, cinayetler, işten atma tehditleri, ağır çalışma koşulları, evin, çocukların, yaşamın artan giderleri karşısından pandemi koşullarına rağmen daha çok mücadele yöntemleri arıyor, daha çok birlikte çözümü konuşuyor, yan yana geliyor, dayanışmayı çoğaltmaya çalışıyoruz. Pandeminin başından beri konuştuğumuz bir gerçek var; pandemiyle birlikte ekonomik kriz kadınların sırtına daha çok yük bindirdi, şiddetin dozu daha da arttı. İşsizlik ve yoksullukla yüz yüze kalan kadınlar daha çok eve kapanıyor, daha çok öldürülüyor. Koruma ve uzaklaştırma kararlarına rağmen kadınlar sokak ortasında, herkesin gözü önünde öldürülüp, yargı kararları erkekler lehine verilirken, iktidar kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik saldırılarını sürdürüyor. Nafaka hakkı sürekli olarak gündemde tutuluyor. Bu saldırılar karşısında kadınlar mücadele veriyor.

25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanlara ayrımcılık yaparak güvenceli çalışma hakkımızı elimizden alan, gelecek güvencemiz olan kıdem hakkımıza göz diken, emeklilik hakkımızı yok etmeye çalışan bir torba yasayı karşımıza çıkarıyorlar.

Çalışma yaşamının esnekleştirilmesi, kayıt dışı, güvencesiz, uzun saatler çalışma ve çalıştığının karşılığını alamama, kıdem tazminatının gasbı, iş yerlerinde yaşanan taciz, mobbing, işten atma tehditleri ile bir çember içine sıkıştırılmaya çalışan kadınlar haklarından ve hayatlarından vazgeçmiyor.

2020 25 Kasım'ını bu koşullarda karşıyoruz... Yaşamın her alanında, bulunduğumuz her yerde sesimizi yükseltmek, mücadeleyi iletirmek bizlere düşen. Şiddete karşı sözümüzü söylemekten, bu sözleri diğer kadın seslerine katmaktan, birbirimize tutunmaktan başka yolumuz yok.

İşte bu yola bir tuğla koymak adına kadınların şiddete karşı sözlerini paylaşıyoruz sizlerle.

Geçen hafta www.ekmekvegul.net sitesinden bir çağrı yaptık; şiddete karşı sözümüzü birlikte söyleyelim dedik, onlarca kadın öfkesini, talebini, üzüntüsünü, isyanını paylaştı. Belediye işçileri, tekstil, gıda, metal, plastik işçileri, ev emekçileri, öğrenciler, öğretmenler, sağlık emekçileri... Her yaştan, ülkenin pek çok kentinden kadınlar sözlerini Ekmek ve Gül'de buluşturdular.

Her birimizin bu sözler üzerine katarak büyüttüğü birlikteliği 25 Kasım'da evlere, sokaklara, iş yerlerimize, fabrikalara, okullara, bulunduğumuz her alanda taşımak #BöyleGötmez diye haykırmak için, şiddete karşı birlikte mücadelede buluşalım.

■ Kadına yönelik şiddet sadece dayak değil, sözle aşağılama değil. Bunların hiçbirini yaşamayan bir kadın olarak eşim mesleğim olan laborantlık yapmama mani oldu. Tamamen benim önümü kesti. Huzursuzluk çıkmasın diyerek, elalem ne der diye düşünerek 25 yılını çalışmamakla geçti. Bundan mutluluk duymadım, eşimden para istemek ağrıma da kolay takı yapıp satıyorum, ancak bu aşamaya da kolay gelmedim. Çalıştığım için mutluyum, tüm kadınlar çalışmalarnı, ayakları üzerinde durmalarını öneriyorum.

■ Türkiye'de kadın olmak çok zor. Evde, işte, her yerde şiddetle karşı karşıya kalıyoruz. Ben kamuda çalışan bir işçi kadın olmama rağmen kendimi güvende hissetmiyorum çünkü, toplu sözleşme güvencemiz yok. Kısa çalışmaya tabi tutuluyoruz bu haksızlık değil mi? Hani bizleri kadroya geçireceklerdi koca bir yalanmış... Bu yalanların son bulmasını istiyorum.

■ Her sessiz kılınan şiddet bir gün sizi de bulur, şiddet kaderiniz değildir.

■ Biraz ironik olarak benim sözüm kadınlara! Bizim gücümüzü kabullenmeyen erkeklerle "Bay bay", hayat kurtarır...

■ İster fiziksel ister psikolojik olsun, kimden ve kime gelirse gelsin, korkmadan yılmadan karşı koyma koruma ve şiddete karşı mücadele edenlerle birlikte hareket etme dik duruşunu göstermemiz gerektiğine inanıyorum.

■ Hepimiz birer Mirabel kardeşleriz. Evlenene kadar "Senin için ölürüm" diyen erkek ayrılınca öldürüyor.

■ Sokakta bira içen kadınlara değil, öldürülen kadınlara hayret edin.

■ Kadına yönelik şiddet, toplumun geleceğine vurulmuş bir darbedir

■ Erkekler kadınların üstünlüğünü kabul etmedikleri için aciz duruma düştüklerini sanıp şiddete başvurarak güçlerini göstermek istiyorlar. Güç bilekte değil kadın ve erkek beyininin birlikte güçlenmesinde. Kahrolsun şiddete başvuran erkekler.

■ Kadına ve tüm canlılara uygulanan şiddetin karşındayız.

POLONYA:

Kadınlar Kürtaj Yasağını Püskürttü

Polonya'da iki haftayı aşan süredir devam eden kürtaj hakkı mücadelesi sonuç verdi. Polonya'da üyelerinin büyük kısmı hükümet tarafından tanan Anayasa Mahkemesi, iktidardaki Hukuk ve Adalet Partisi'nin yönlendirmesiyle, bir fetüse ciddi ve geri döndürülemez bir doğum kusuru teşhisi konulduğunda bile kürtajın yasadışı olması gerektiğine karar vermişti. Uzun süredir kürtaj hakkı için mücadele eden kadınlar, iki haftadır onbinler halinde sokaklardaydı. Bu mücadele Polonya hükümeti'nin Anayasa Mahkemesi'nin kürtajı kısıtlayan kararında geri adım atarak yasanın yayınlanmasını ve yürürlüğe geçmesini ertelemesiyle kazanım sağladı. Ama kadınlar bununla yetinmeyecek. Çünkü iktidardaki Hukuk ve Adalet Partisi'nin (PiS), bulduğu ilk fırsatta yasayı yeniden gündeme getireceğini düşünüyorlar.

Polonya'daki Hukuk ve Adalet Partisinin kürtaj hakkına ilişkin bu hamlesi, kadınların haklarına yönelik ilk saldırı değil. Temmuz ayının sonlarında PiS İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme hamlesi de yapmıştı. PiS, 2016'da çoğunluk hükümetine sahip olduğunda, Polonya'nın sözleşmeden çekilmesi gündeme getirilmişti. Şu an sözleşmeden çekilme gerçekleşmemiş olsa da konu her an yeniden gündeme getirilmek üzere rafta duruyor.

Tüm ülkeye yayılan kadın grevi, iki haftadır tüm ülkede büyük bir ses getirdi. Örneğin, Eğitim

Fotoğraf: Kaynka Kobiet

Bakan Przemysław Czarnek, eylemlere katılan öğretmenler hakkında soruşturma başlatacaklarını açıkladı. Ülkenin güçlü Katolik kilisesinin sembol isimleri mahkemenin kararını savundu. Aşırı sağcı çeşitli gruplar kadınların eylemlerine saldırdı, saldırganlarla ilgili herhangi bir yasal işlem ya-

pılmadı. Bu da tepkiyi büyüttü.

Geniş kesimlerin katıldığı kadın grevi Anayasa Mahkemesi'nin kürtajı yasaklayan kararının bir süreliğine ertelenmesini sağladı. Ama PiS'in bir sonraki adım için zaman kazanmaya çalıştığını düşünen kadınlar, yeni eylemler için hazırlıklarını sürdürüyor.

İNGİLTERE:

GELECEĞİN SOSYAL BAKIM KOALİSYONU KURULDU

İNGİLTERE, koronavirüs pandemisi patlak verdiğinde ilk önce başbakan Boris Johnson'ın "sürü bağışıklığı" tercihiyle gündeme gelmişti. Çok geçmeden sağlık emekçilerinin yıllardır eleştirdiği ve birçok kez greve gittiği ulusal sağlık sistemi NHS'in çöküşü haberlere konu olmuştu.

İkinci dalganın yükseldiği bugünlerde de sosyal bakım hizmetlerinde kriz yaşanıyor. Hükümetin neoliberal politikalarının biriktirdiği sorunlara karşı içerisinde sendikalar, sivil toplum örgütleri ve eski bakanların da yer aldığı 80 örgüt ve kişiden oluşan Geleceğin Sosyal Bakım Koalisyonu kuruldu. Koalisyonun en acil talebi, hükümetin ikinci dalgayı yükseldiği bugünlerde de sosyal bakım hizmetlerinde kriz yaşanıyor. Hükümetin neoliberal politikalarının biriktirdiği sorunlara karşı içerisinde sendikalar, sivil toplum örgütleri ve eski bakanların da yer aldığı 80 örgüt ve kişiden oluşan Geleceğin Sosyal Bakım Koalisyonu kuruldu. Koalisyonun en acil talebi, hükümetin ikinci dalgayı yükseldiği bugünlerde de sosyal bakım hizmetlerinde kriz yaşanıyor.

Fotoğraf: Freepik

TOPLU İŞTEN ATMALAR EV İŞÇİSİ KADINLARIN KORKULU RÜYASI

MPUMALANGA'DA yaşayan Lessie Masango, Covid-19 nedeniyle Mart ayında fiziksel izolasyonla beraber Haziran ayı sonunda işini kaybeden 250.000'den fazla ev işçisinden birisi. Altı yaşında torunu olan 53 yaşındaki Lessie, çalıştığı son aileyle 17. yılını kutlamayı dört gözle bekliyordu. Ancak, ülke hala dördüncü alarm seviyesindeyken, Lessie işvereni onu işten atacaklarını bildiren yıkıcı bir telefon aldı. "İkinci seviyede, kıyafetlerimi almam için beni aradılar ve bana hırsızmışım gibi davrandılar. Dubai, Durban ve Cape Town gibi yerlere tatile gittiklerinde beni evde yalnız bıraktılar. Beni işten çıkarmak için Covid-19'u bahane ettiklerini düşünüyorum."

Lessie, Ağustos ayının sonunda eski işvereni 22.000 Rand tazminat aldı. "Ne yapacağımı bilemiyorum, çünkü tek bildiğim ev işi. Bazen gece geç saatlere kadar uzanıp, nelere katlandığımı düşünüyorum. İki kız için oturup onlara regl ve menstrüasyonun ne olduğunu öğrettiğim zamanları, büyüyen bedenlerini ve hatta sakladığım sırlarını... Annelerinin onları nasıl yüzüstü bıraktığını düşünüyorum, çünkü o onlarla konuştuğunda ben zaten onlarla konuşmuştum."

İşini kaybedenlerden bir diğeri de 56 yaşındaki Elisabeth Tlou. Elisabeth, yaklaşık 20 yıl boyunca ev işçiliği yapmış. Son işvereni ile ise 6 yıldır çalışıyordu. "2014'te ilk geldiğimde hamileydi ve şimdi üç yaşında olan çocuğuna bir tane daha doğurana kadar ben baktım. Pazartesi cumaya kadar çalışıyordum. Evlerinde hiçbir şey yememe izin vermedikleri için kendi yemeğimi kendim götürüyordum. Bir gün kendi kendime 'onlara göstereceğim' dedim. Bir bardak çıkardım ve beni dışarı atacaklar mı diye kendime biraz çay yaptım. Ama yapmadılar ve taktıkları güvenlik kameralarını umursamadım. Çay yapmaya ve çocuklarına bakmaya devam ettim."

GÜNEY AFRIKA:

Maruz kaldığı tüm aşağılanmalara rağmen, ayda 100 Rand kazanan Elisabeth, hasta annesine baktığı için bu işe devam ettiğini söylüyor. "Bu yılın Mart ayında, işveren Covid-19 yüzünden bana eve gitmemi söyledi." Sonrasında işvereni onu arayıp, karşılığını artık ödeyemediği için kıyafetlerini geri getirmesini söyledi. "Bana işsizlik sigortası için gerekli belgeleri verdiler ve bu onlardan aldığım son haberd. Orada emekli olacağım demiştim kendime." Elisabeth, Çalışma Bakanlığı'na gittiğinde ise çalıştığı yerden kendisinin istifa ettiği söyleniyor. "Eğitimsiz olduğumu biliyordum, bunu bana nasıl yapabildi?"

Fotoğraf: Flickr

ENGELS 200 YAŞINDA:

Meselenin 'Köken'ine inen bir eylem kılavuzu*

Sevda KARACA

Engels'in 200. doğum yıl dönümü vesilesiyle, kadınların ezilmişliğinin kökenlerini, bu ezilmişliği ortadan kaldırmak için "neyi hedeflemek" gerektiğini ortaya seren "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" çalışmasına bakmak istedik.

Engels'in birkaç ay gibi kısa bir sürede yazdığı kitap, Morgan'ın 1877 yılında yayımlanan ve Marx'ın büyük ilgi gösterdiği Eski Toplum kitabına dayanıyor. Engels, bu çalışmasıyla Marx'ın Etnoloji Defterlerinde yarım bıraktığı işi, Marx'ın ölümünden sonra kaleme aldığı bu kitapla tamamlamaya çalıştığını söylüyor.

Kitap, hem kadınların kurtuluşu perspektifi, hem de materyalist tarih kavrayışı açısından kritik önemde. Kadınların ikincilleştirilme süreçlerinin sınıflı toplumların varlığı ve gelişimine bağlı olarak nasıl ortaya çıktığını, her yeni üretim ilişkisi içinde nasıl form değiştirdiğini ortaya seriyor. Bununla sınırlı kalmıyor; ailenin, özel mülkiyetin ve devletin ezeli ebedi kurumlar olmadığını, ataerkinin de metafizik bir olgu olmadığını, aşılabilecek bir tarihsel form olduğunu anlatıyor; kadınların ancak sosyalist bir devrimle mümkün olan özgürleşme süreçlerine ilişkin de bir eylem kılavuzu sunuyor.

ÜRETİM VE YENİDEN ÜRETİMİN AYRILMAZLIĞI

Engels toplumun tarihsel gelişimini anlamanın başlangıç noktasının üretim ve yeniden üretim süreçleri olduğunu anlatıyor. Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni'nde tarihsel değişim ve dönüşüm süreçlerini üretim ve yeniden üretim içine kuran tez şöyle:

"Materyalist anlayışa göre, tarihte son tahlilde belirleyici etken, dolaysız yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir. Bu ise yine ikili bir karaktere sahiptir. Bir yandan yaşam araçlarının, gıda, giyim, barınak ve bunlar için gerekli aletlerin üretimi; diğer yandan, bizzat insanların üretimi, türün üremesi. Belli bir tarihsel dönem ve belli bir ülkedeki insanların içinde yaşadıkları toplumsal kurumlar, bu iki türlü üretim tarafından, bir yandan çalışmanın, öbür yandan da ailenin erişmiş bulunduğu gelişme aşaması tarafından belirlenir..."

Kadınlar, ilkel komünal toplumun dağılması, özel mülkiyetin ve sınıfların ortaya çıkması, "ataerkil aile ve ondan da çok tek-eşli olan bireysel aile"nin oluşması ve toplumun ekonomik birimi olması sürecinde ezilen bir cinsiyet haline geldi. Çocukların bakımı ve yetiştirilmesi, ev yönetimi ve diğer ev içi işler toplumsal bir iş olmaktan çıkarak, ailenin ve ailenin içinde de kadının üstlendiği özel bir hizmet olma özelliği kazandı. Engels'in ifadesiyle, "toplumsal üretime katılmaktan uzaklaştırılan kadın, bir başhizmetçi oldu." Üretim ve ticaret gitgide evin dışında gerçekleşmeye başladıkça hane esas olarak yeniden üre-

Görsel:Evrensel Basım Yayından çıkan 24 Desen kitabından

KÖKEN'DEN NE ÖĞRENİYORUZ?

ÖNCELİKLE kadının ikincilliği evrensel değil, üretim ilişkilerinin karmaşık biçimleniş içerisinde şekillenen tarihsel-toplumsal bir olaydır; kadının üretim (maddi yaşam araçlarının üretimi) ve yeniden üretimdeki konumuyla bağlantılıdır.

Geçim kaynaklarının kolektif olarak üretildiği ve tüketildiği küçük ölçekli toplumlarda gerek bireyler, gerekse toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkilere eşitlik ilkesi damgasını vurur.

Engels'in analizinde; ataerki ilişkiseldir; farklı tarihsel bileşimlerde hayat bulur, değişen konjonktürlerde (toplumsal, siyasal, ekonomik, ulus aşırı) sürekli olarak yeniden tanımlanır ve elbette çeşitli direniş biçimleriyle değişikliğe uğrar, yani mekanik olarak yeniden üretilmez. Bu; aynı zamanda ataerkiyi tarihsel bir olay olarak görmek ve insan yaşamındaki bazı özgül koşulların sonucunda ortaya çıkmış ve bu koşullar ortadan kalktığında kendisinin de mevcudiyetinin sona ereceği bir şey olarak anlamaktır.

Engels, kadın-erkek eşitsizliğinin özel ve kamusal alanların ayrılması, kamusal alanın özel alan karşısında öncelik kazanmasıyla bağlantısını feminist literatürden yaklaşık yüz yıl önce ortaya koymuştur.

tim alanına dönüştü. Böylece kamusal ve özel ayrımı başladı, mülk sahibi ailelerde de kadınlar giderek daha fazla eve hapsedildi.

Engels kadınlar üzerindeki tahakkümün ve ezilmenin kökenlerinin hane içindeki yeniden üretici rolünde ve ailenin toplumda ekonomik bir birim olma-

sında yattığını ileri sürer. Bu durum, sınıflı toplumların, özel mülkiyet ve emek sömürsünün aldığı biçimlerin (kölelik, serflik ve ücret köleliği) belirlediği toplumsal koşullar temelinde, yenden ve yeniden üretilerek günümüze kadar geldi.

KAPİTALİZMİN ÖZGÜNLÜĞÜ

Kapitalizm ile ataerki arasındaki kritik ilişki, 'yeniden üretim' üzerinden kurulmaktadır. Sermaye ve devlet kadınların gelecekteki emekçi kuşakları üretme kapasitelerini düzenleyebilmeye ihtiyaç duyar, sömürülmeye uygun emek-gücü böyle elde edilir. Yeniden-üretim, bu anlamıyla, insanın yaratımından daha fazlasını içerir. Yani üretim ve yeniden-üretim karşıt ya da birbirinden ayrı değildir; kamusal ve özel hayat, dışarıdaki iş ve evdeki iş, fabrika ve mutfak gibi somutlanabilecek iki apayrı alanda gerçekleşmez. Tersine birbirini etkiler. Üretimi ve yeniden üretimi birbirinden ayrı düşünen ikili sistem teorilerinin aksine, Marksizm maddi yaşamın üretim ve yeniden üretimini aynı sürecin birbiri üzerinde etkide bulunan görünüşleri ve/ya momentleri olarak görür.

Engels'in yapıtının ana çerçevesi ve toplumları analiz etmekte kullandığı diyalektik ve tarihsel materyalist yöntem, bugün de kadınların evde ve ailede emek gücünü yeniden üretmek için sarf ettikleri zihinsel, fiziksel ve duygusal emeği ve bu emeğin sınıf sömürsü ve kadınların ezilmişliği ile nasıl ilişkilendirilmesi gerektiği konusunda zihin açıcudur. Tam da bu nedenle; sadece bir antropoloji kitabı değildir. İnsanlık tarihine dair yaptığı analizlerden çıkarılacak sonuçlar; geleceğin nasıl kazanılacağına da ışık tutar.

Kapitalizmde ataerki toplumsal ilişkilerin varlığı basitçe önceki üretim biçimlerinden aktarılmış örtük bir kalıntı ya da ayrı bir biçimde ilerleyen ayrı bir üretim biçimi değildir. Aksine bu ilişkiler "kapitalizmin sönmeyen ateşinin benzinini" yani emek gücünü yeniden üretmek için mutlak surette gereklidir. Emek gücünün toplumsal yeniden üretiminin ataerki karakteri kadınların ezilen cinsiyet olması sorununu sınıfsal bir mesele haline getirir, tam da bu nedenle kadının özgürleşmesi sınıf mücadelesinin alanına girer.

Sınıflı toplum ve cinsiyet ezilmişliği kapitalizmden çok önce var olduğu için, tahakkümün ekonomik biçimi olan özel mülkiyetin kökünden sökülmesinden daha fazlasına ihtiyaç vardır. Cinsiyetçi baskılarla ilgilenmeden böyle bir sınıfsız toplum kurma yolundaki her girişim başarısız olur. Yani sorun, yeni bir toplum yaratılması sürecine bırakılacak ve sosyalist devrimin sonucu otomatik olarak gerçekleşecek bir şey değildir. Yani sorun sadece kapitalizmin yıkılması değil, tüm ezilmişliklere son vermektir.

* Yazının tamamını www.ekmekvegul.net sitesinden okuyabilirsiniz.

Emeklilik kalbimizde bir yaradır

DİSK-AR'ın geçtiğimiz günlerde yayımlanan araştırmasına göre, kadınlar toplam emekli sayısının yalnızca yüzde 19'unu oluşturuyor. Kadınların güvenceli bir yaşam sürmelerinin önemli bir kaynağı, kıdem tazminatı ve emeklilik hakları. Ama görüyoruz ki

şu anda gündemde olan torba yasa ile hükümet güvenceli çalışma, kıdem tazminatı ve emeklilik hakkını tümünden gasbetmenin peşinde. Ankara'dan Filiz ve Serpil, Adana'dan Şenay, Aydan ve Ayşe'nin anlattıkları, kadınlar için emeklilik hakkının nasıl "hayal" haline getirildiğinin somut örnekleri...

BİZ EYT'LİYİZ, YANI MEZARDA EMEKLİYİZ!

Şenay (Adana): 46 yaşında 2 çocuk annesi ve dul bir kadını. 2010 yılından beri kesintisiz 10 yıldır aynı iş yerinde çalışıyordum ama 2 ay önce ayrılmak zorunda kaldım. Çalışma şartlarına dayanacak gücüm kalmadı çünkü. Haftada 56 saat çalışmayı artık bedenen kaldıramıyorum. Üstelik ne kadar mesai yapsam da hiç mesai ücreti alamıyordum. Bu yaşta bile çalışmak ağır geliyorken daha emekli olmama 10 sene var, 55 yaşında nasıl çalışacağımı düşünüyorum. Çalışma koşulları bu kadar zor iken emekliliğin hayalini bile kurmak zor. 45 yaşında emekli olabilseydik, biz kadınlar onca çalışmanın, ezilmenin, çocuk büyütmenin, ev işi yapmanın mükafatını almış sayabilirdik kendimizi. Şu dünyada "Ohhh be, rahat edebileceğimiz, emeklilik günlerimiz var" diye umut edebilirdik.

Ben hep kıdem tazminatıyla bir ev alıp, "Çok şükür benim de bu yaştan sonra bir evim oldu beee" diyebilmeyi istedim. Hepsi hayallerde kaldı maalesef. İş yerinden ayrıldım, çünkü ev alma hayalini kurduğum şu tazminatım var ya, işte o da elden gidiyor, emeğime alın terime hayallerime el konuluyor. Ben de onu kurtarıyorum diye 3600 yasaından yararlanarak işten ayrıldım. İyi mi yaptım bilmiyorum, artık işsizim. Bu yaşta iş bulmak, bulduğum işte çalışmak da çok zor. Geçinebilmek için emekli olan babamın ölmesini mi bekleyeceğim, ben emekli olana kadar nasıl geçineceğim? Biz EYT'liyiz ya da mezarda emekliyiz.

Fotoğraf: DİSK

'KADINLAR İÇİN EMEKLİ OLMAK BİR HAYAL'

Hande KÖSE
Yenimahalle/Ankara

FİLİZ'le Serpil, uzun yıllardır çalışma hayatının içinde. "Emeklilik ne zaman?" sorusuna ise yanıt veremiyorlar.

Serpil yaklaşık 2 aydır Gimat'ta bir firmanın mutfağında çalışıyor. Ayrıca başka üç ofisin de temizlik personeli. Hafta içi 08.30-17.30 saatleri arasında çalıştığını ve cumartesi günü de yarım gün iş gittiğini belirtiyor ancak bu yarım günün hafta kaldığını söylüyor. Çünkü Cumartesi günleri de 08.30-

15.00 saatleri arasında mesai yapıyor. Böylece neredeyse tüm gün mesai harcamış oluyor. İşe girerken 6 kişi üzerinden anlaşma yapılmış fakat gelen noktada neredeyse 20 kişiye çay ve yemek servisi yaptığını belirtiyor. Aslında burada başlıyor hak gasbı. Fakat bu hak gasbı Serpil'in çalışma hayatında ilk defa başına gelen bir durum değil.

'GİRDİ ÇIKTILAR YÜZÜNDEN 17 YIL ÇALIŞMAYA TAZMİNATIM YOK'

Serpil, yaklaşık 17 yıl çalışmış. Fakat ilk başladığı işte, 1 sene boyunca şirket sigortasını her ay için

sadece 3 gün göstermiş, böylece Serpil'in emeklilik hakkı sekteye uğramış. Şikâyet etmek istediğinde ise eli boş dönmüş; çünkü şirketin ismi değişmiş ve karşısına alacağı bir muhatap bulamamış. Daha sonra yine, bir okulda temizlik görevlisi olarak çalıştığı uzun seneler boyunca Serpil, bağlı bulunduğu şirket tarafından 9 ay çalıştırılıp 3 ay çalıştırılmamış; "Bu girdi-çıkıtlar yüzünden 17 sene çalışmama rağmen tazminat hakkım olmadı, bu durum emeklilik günlerimde boşluk yarattığı için bir türlü emekli olamıyorum, bu gidişle de olamayacağım. Evlendiğimden bu yana eşim hep aynı işte çalıştı, girdi-çıkıtlar gibi bir boşluk olmadığı için zamanında emekli olabilecek. Erkekler ve patronlar çocuk bakımını kadının sorumluluğu olarak görüyor, bu yüzden kadınların sabit bir işi olamıyor. Bu, kadınların emeklilik hayali kurmasını bile engelliyor. Ben bu işi bulana kadar çocuklarım küçük olduğu için birçok zorluk yaşamıştım. Bu zorluğu çözmek de bir kadın olarak ailem tarafından hep benim sorumluluğum olarak görüldü. 'Çözüm bulabiliyorsan bul, bulamıyorsan çalışma' şeklinde tepkilerle karşılaştım. İş yeri kabul etse çocukları da götür derlerdi hatta..." Serpil, kadınların çalışma hayatında yer almalarının da yer aldıktan sonra ise emeklilik hayali kurmalarının da oldukça zor olduğunu vurguluyor.

EMEKLİLİĞİM KADIN OLDUĞUM İÇİN GECİKTİ

FİLİZ de yıllarca birçok farklı işte çalışmış ve emekli olmasına 1 buçuk senelik prim eksikliği olsa da yaşı beklemek zorunda olan bir kadın. Genellikle sigortalı işlerde çalışsa da gerek çocukların bakımının kendisine yüklenmesi gerekse çalışma hayatında ilk gözden çıkarılanın kadınlar olması sebebiyle emekliliğinin geciktiğini anlatıyor. İlk sigorta girişi 1995 yılında yapılmış fakat iki çocuğunun doğumundan sonra da işten ayrılmak zorunda kalmış. 2003'te bir öğrenci yurdunda gece vardiyasında çalıştığını ve küçük çocuğu olduğu için dayanamayarak ayrıldığını anlatıyor. 2009'da bir hastanenin mutfağında işe başlamış, orada 10 yıl çalıştıktan sonra bağlı bulundukları şirketin isminin değiştiğini, bu sebeple de 'tazminatımı alamam' korkusuyla işten ayrılmak zorunda kaldığını aktarıyor. "Erkeğin sorumluluğu yok. O yüzden onun sabit tek işi çalışmak. Asıl çelişki burada başlıyor. Kadın hem evde hem işte çalıştığı için daha çok yıpranıyor ve bu yüzden kadınların daha çabuk ve daha kolay emekli olmasının sağlanması lazım" diyor. Emekli olma hayaline ne zaman kavuşacağını belli olmaması ise içini daraltıyor.

BIRAKIN GÖNLÜMÜZCE YAŞAMAYI, GÖNLÜMÜZCE HAYAL BİLE KURAMIYORUZ

Aydan (Adana): 30 yaşında bekarım, ailemle yaşıyorum. Kendimi bildim bileli çalışırım. Patronların doyumsuzluğundan bıkmış biri olarak şunu söyleyebilirim; her girdiğin işte sigortandan mutlaka tırtıklıyorlar; ya aylarca sigorta başlangıcını yapmıyorlar ya da yıl içerisinde sigorta primini eksik yatırıyorlar. Bu şartlarda; primimi dolduracağım da emekli olacağım da ihbar kıdem tazminatı alacağım da... yazarken bile inandırıcı gelmiyor. Bizim artık emeklilik hayali falan kurduğumuz yok.

Ben emeklilik için gerekli olan sigorta primimi tamamladıktan sonra çalışmak istemiyorum. Çok yaşlanmadan Türkiye'nin birkaç şehrini görmek istiyorum. Yalnız bakın; dünyanın değil, Türkiye'nin diyorum, çünkü emeklilikte dünyayı gezmek hayal bile edilemez.

Bugünkü koşullarda özellikle kadınların emeklilik primlerini doldurması çok zor. İsterdim ki daha erken yaşlarda emekli olabilelim. Çalışmaktan fırsat bulamadığımız hayatı hiç değilse emekliyken yaşayabilelim. Bunları söylemek bile zor; çünkü artık hayallerimiz bile çok sınırlı. Bırakın gönlümüzce yaşamayı, gönlümüzce hayal bile kuramıyoruz

Fotoğraf: Pixabay

EMEKLİ OLABİLSEM, KAPADOKYA'YI GÖRMEK İSTERDİM

Ayşe (Adana): 40 yaşında, 2 çocuk annesi, evli bir kadıyım. Bekarken market elemanı olarak çalıştım, evlenip çocuk sahibi olunca tam zamanlı bir işte çalışmadım ama geçim zorluğu nedeniyle çalışmak da zorundaydım ve evin masraflarına katkıda bulunabilmek için evlere temizliğe gitmeye başladım. 7 yıl önce bir büroda çay temizlik elemanı olarak işe başladım. İlk defa orada SSK girişim yapıldı ama firma kriz bahanesiyle eleman azalttı, ben yine ev temizliğine gitmeye başladım. 2018'de bir muhasebe bürosunda 8 ay çalıştım. Yani topu topu 8 aylık sigorta primim var. Bu primle emekli olamayacağımı biliyorum ama emekli olsam ne ki? Emekli maaşı her gün düşüyor, yıllarca çalışıyorsun ama karşılığını alamıyorsun. Kepçeyle alıp kaşıkla veriyorlar.

Emekli olabilseydim artık çalışmak zorunda kalmadığım için çok çok mutlu olurum. Çünkü bu yaşta bile çalışmakta zorlanıyorum. Evlere temizliğe giden kadınlara, ev kadınlarına emeklilik için kolaylık sağlanmasını istiyorum. Emekli olmak en çok bizim hakkımız.

Eğer emekli olabilseydim maaşımla Kapadokya'yı görmeyi çok isterdim. Oturduğum şehre uzaklığı 3-4 saat, gidemiyorum ama çok da merak ediyorum. Kendimi o kadar yorgun hissediyorum ki bir günlüğüne de olsa bir kaplıcaya gitmek isterdim, hiç gidemeyeceğimi de biliyorum. Yani sizin anlayacağınız hayallerimde bile emeklilik yok.

Fotoğraf: Freepik

15 YILLIK EV İŞÇİSİ:

Emeklilik hakkımız yok, susarsak çocuklarımızın da olmayacak!

Elif KARAGÖLLÜ
Ankara

20 yıldır çalışıyorum, bugüne kadar sigortasız, güvencesiz yani kayıt dışı çalıştım. Önce çocuk bakımı, çocuklar büyüyünce de yemek yaparak aynı evde son 15 yıldır çalışıyorum. Evde çocuk bakan, yemek yapan, temizlik işleri yapan arkadaşlarımın çoğu benim gibi sigortasız ve güvencesiz çalışıyor. Yıllardır Çayyolu, Ümitköy tarafına giden kadın işçi servislerini işe gidiş gelişlerde kullanıyorum. Bu servislerde ev işlerine, çocuk bakımına giden yüzlerce kadın işçi tanıdım. İçlerinden belki sadece birkaçı sigortalı çalışmıştır.

Köyden gelmiş, şehirde kendilerine bir hayat kurmaya çalışan ailelerdeki kadınlar, çocuk doğurmuş, çocukları büyümeye başlayınca eşlerinin aldıkları tek maaş yetmez olmuş, "Eve katkı olsun haftada üç gün işe gideyim", "Kız okula başladı, kurs parasını karşılayayım", "Oğlan evlenecek" derken, haftanın üç günü olmuş haftanın yedi günü. Biz fabrikada çalışmıyoruz ki... Hepimiz ayrı ayrı evlerde. Ancak sabah akşam servis arabalarında karşılaşıyor, ayaküstü dertleşiyoruz. İşte böyle yıllar geçiyor, yaş ilerleyip, çalışamaz hale gelince, meslek hastalıklarımız ortaya çıkmaya başlayınca anlıyoruz sigortanın ne de-

mek olduğunu, kıdem tazminatının yaşlılıkta ne kadar önemli olduğunu.

Son yıllarda ev işlerine giden kadınların cam silerken düşüp ölmeleri, sakat kalmaları haberlerinin basında çıkması üzerine, halktan da tepki geldi. Evine işe gittiğimiz kadınlar da bir şey olur korkusuyla günlük sigorta yaptırmaya başladılar. O da hayat sigortası gibi bir şey. Kadınlar da onu gerçek sigorta sanıyor. Her yerde olduğu gibi kadının emeği ucuz, güvencesiz.

'EMEKLİ OLABİLEN 800 LİRA MAAŞ ALIYOR'

Bildiğim bir kadın işçi arkadaşım var emekli olabilen. O da yaştan emekli oldu, ayda 800 lira emekli maaşı alabiliyor. Kadını yıllarca köle gibi çalıştırdılar, ev işlerini yaptı, çocuklara baktı büyüttü, yetmedi yanında çalıştığı kadının kızının evini de temizledi. Kışın kışıkta, yazın yanlarında götürüp, yazlıkta çalıştırdılar. İş bulamam korkusuyla çalıştı. Oğlu işsiz, geline, toruna baktı. Hak ettiğinin yarısı kadar kıdem tazminatını eline tutuşturdular, şimdi ayda 800 lira maaş, ev kira ve yaşı gelmiş atmışa. Emekli olabilenin de durumu bu.

Çoğu kadın arkadaşım "Nasıl olsa emekli olamayacağım" düşüncesiyle, işverenine "Sigorta yapma, sigorta parasını bana ver" diyor.

İSTİHDAM PAKETİNE TEPKİ:

HAKKI GASBET, 'AL KEYİF ÇAYI İÇ' DE!

GAZETEDE okudum, istihdam kalkınma paketi meclis komisyonundan geçmiş. Bu paketle, 25 yaş altı ve 50 yaş üstü işçilerin, kıdem tazminatı ve iş güvencesi ellerinden alınacak. Zaten yıllardır uğraştılar, kıdem tazminatını elimizden almak için. Sendikalarından bir ses çıkmıyor, çünkü onların üyeleri çok fazla etkilenmiyor belki. Eğer bugün fabrika işçileri, sendikalar sessiz kalırsa, yarın 25-50 yaş arasındaki işçilerin de kıdem tazminatları ellerinden alınacak.

Biz şimdi değil de ne zaman doğrulup, haklarımızın elimizden alınmasına karşı çıkacağız? Yarın çok geç olmadan, kendimiz için, çocuklarımız için sesimizi yükseltelim. "Hayat çok pahalı, eve ekmek götürmüyoruz" diyen adama, "Al keyif çayı iç" diyorlar. Dalga geçiyorlar. Biz bugün sessiz kalırsak, yarın bize de; "Al keyif çayı iç" diyecekler.

Yadigar Sokak'ın atölyelerinde anneler, kaldırımlarında çocuklar...

Manolya GEZGİN
Bahçelievler/İstanbul

Gündüz saatlerinde Şirinevler otobüs durağından 98B ya da 31 numaralı otobüslere binip Yıldırım Beyazıt Caddesi durağında inerseniz, durağın hemen alt kısmında bulunan sokakların her birinde atölyelerin önünde oyun oynayan çocuklar çarpıp gözünüze. Öyle bir iki çocuk da değil, onlarca... O sokaklardan biri de Yadigar Sokak. Bu sokakta yaşayan kadınlar için hem evlerinin, hem de çalıştıkları atölyenin sokağı. Hem de “açık hava kreşi”. Açık hava kreşi dediğimize bakmayın, lafın gelişi o. Anneleri çalışırken, arada sırada makineden başını kaldırıp görebilsin, çay sigara molasında çıkıp kontrol edebilsin, çocuğun bir ihtiyacı olursa atölyeye girip söyleyebilsin diye işe giderlerken çocukları da atölyenin olduğu bu sokakta eğiliyorlar.

ANNELER İŞE, BEBEKLER AKRABALARA, ÇOCUKLAR SOKAĞA...

Yadigar Sokak'ın güvenilir, sessiz sakin bir sokak olmadığından dem vuruyor atölyedeki kadınlar. Her gece farklı bir olay yaşanıyor, kimi zaman bir kadın eşinden şiddet görüyor, kimi zaman ise uyuşturucu satıcılarının sokak-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

ta kol gezdiğinden bahsediyorlar. Atölye yakınlarında güvenli bir park da yok. Bu yüzden atölyede çalışan kadınların çocukları eğer yaşları evde bakım gerektirecek kadar küçükse Esenyurt ya da Bağcılar gibi semtlerde yaşayan akrabalarının yanına gönderiliyor. Böylelikle parça başı iş yapan anneleri bir ya da iki hafta atölyede çalışıp para kazanıyorlar. Kadınların evde bakıcı tutacak ya da çocukları ücretli kreşlere gönderecek durumları yok.

‘ARABA GELİYOR, KENARA...’

İlkokul ya da ortaokul çağlarındaki çocuklar atölye önünde futbol, yakar top oynuyorlar. Bu oyunlarda devre arası yok, mola da yok. Çünkü arabaların hâ bire sokağa girmesi yüzünden oyunlar sürekli bölünüyor. Her iki-üç dakikada

bir aynı ses yükseliyor çocuklardan; “Araba geliyor! Kenara...” Çocuklar annelerinin uzaktaki parka göndermemesinden şikayetçi. Atölyedeki kadınlara “Şimdi okullar da kapalı çocuklar evde sıkılıyor, dışarı çıkmak istiyor. Çocuklar gözümüzün önünde olsun istiyoruz. Komşular da şikayetçi, arabalarına top geliyor diye geçen gün polise şikâyet ettiler. Ne yapalım, nerede oynatalım çocukları?”

HİÇBİR ŞEYSİZ MAHALLE!

Mahallede çocuklar için “sokak”tan başka hiçbir şey yok; tipik bir yoksul mahallenin kültür-sanat aktivitelerinden, spor alanından, kurstan uzak çıplak hali Zafer Mahallesi. Sokak sakinlerinden Emine veryansın ediyor bu duruma, “Aslında çocuklarımız mesela bir ücretsiz ti-

yatro kursuna gitse, hazırladıkları oyunu mahalle sakinlerine cüzi bir ücret karşılığında gösterse, hem çeşitli masraflar karşılanabilir hem de hep beraber bir şey yapmış olurlar. Muhtara söylesek o hiçbir şey yapmaz, bir sonraki seçimlerde adaylığımı koyacağım” diyor gülererek.

“Hiç değilse okul vardı eskiden...” Bu cümle, okulların yoksul çocuklar için sadece eğitim değil, güvensiz sokaklardan korunmak, sosyalleşmek, eğitilmiş bir gözün üstlerinde olması anlamına da geldiğini apaçık gösteriyor. Şimdi pandemi dolayısıyla uzaktan eğitim var. Var da memleketin pek çok yoksul mahallesindeki gibi Yadigar Sokak'ta da yok aslında. Bu sokakta oturan ailelerin çocuklarının büyük çoğunluğu EBA'ya ekipman ve internet yetersizliklerinden dolayı giremiyor. Derslere giremeyen çocuklar hem eğitimden uzak kalıyor, hem de evde sıkıldıkları için dışarıda oynamak istiyorlar. Sokak sakinlerinden biri şöyle diyor, “Eğer on bin lira borcum olmasaydı bilgisayar alacaktım. Ama alamıyorum, her ay bin liram borçlara gidiyor. Parça başı çalışıyorum, ne kadar kazanıyorum ki zaten...” Ekipman ve internet eksikliği yaşayan aileler okula bu durumu bildirdiklerini ancak herhangi bir dönüş almadıklarını anlatıyorlar. Yani, çocuklar için bütün yollar sokağa çıkmış...

İş mi çocuk mu ikilemine çözüm: Ücretsiz, nitelikli, güvenli kreş-

Aysel Kocaali

Merhaba Ekmek ve Gül okuyucuları, Ben Yenikent'te yaşayan bir kadınam. Aynı gıda fabrikasında çalıştığım ve orada tanıştığım bir de arkadaşım var. Birimiz yeni evli, diğerimizin 3 yaşında bir çocuğu var. İş bulduğumuz için seviniyor, ne derlerse yapıyorduk. Mesaiye kalmamak bile servis giderlerinden kısmaya çalışan patronun talimatıyla mesaiden çıkacak arkadaşları beklemek zorunda kalıyorduk. İş olsundu da... Tüm bunlara rağmen ikimiz de bir gün işten çıkarıldık. Sonrasında da doğru düzgün iş bulamadık. Birimiz bir gıda fabrikasında yeniden çalışmaya başladı, diğerimizin uzun süre tekstilde çalıştı. Arkadaşımın çocuğunun bakım sorunu da vardı, ücretlerimiz aynı kalırken bakıcı ücretleri artıyordu. Arkadaşım aldığı ücretin

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

yarısını bakıcıya vermek zorunda kaldı. Bakıcının işi olduğunda çocuğu bırakacak kimsesi olmadığından arkadaşım izin almak zorunda kalıyordu, e haliyle patron sıkıntı yaratıyordu, arkadaşım kendini kapı önünde buldu. Mahallemizde ücretsiz bir kreş ol-

saydı, arkadaşım ne bakıcı aramak zorunda olacaktı ne de aldığı maaşın yarısını çocuğunun bakımını için ayırmak zorunda kalacaktı. Bize “En az 3 çocuk doğurun” diyenler bunları düşünüyor mu, “Her yerde ücretsiz kreş olmalı” diyorlar mı? Demeliler; çünkü derlerse çocuk bakımında devletin sorumluluğu olur, ama bu sorumluluk unutulursa biz de böyle “Çocuk mu, iş mi?” deyip ikisi arasında sıkışıp kalırız.

Biz sadece iki örneğiz. Yenikent'te çalışan kadınlar ya çocuklarını ücretli kreşlere gönderiyor ya da işi bırakıp çocuklara bakmak zorunda kalıyorlar. Biz, “İş mi çocuk mu” ikileminden kurtulup işe gitmek, çocuklarımızı da ücretsiz, nitelikli, güvenli kreşlere göndermek istiyoruz. Belediyelerin, yerel yönetimlerin her mahallede ücretsiz kreş açmasını istiyoruz. Tüm kadınlarla kreş talebimizi yükseltelim.

SERTİFİKA VERİRKEN AYRIM YOK, İŞ ARARKEN VAR!

EVLİLİK sonrası güvenlik sertifikası aldım, “Belki düzgün bir iş bulur, fabrikada çalışmak zorunda kalmam” dedim. Kadının özel güvenlik görevlisi olarak iş bulması da o kadar zor ki. Zaten neredeyse tüm ilanlarda özellikle erkek aradıklarını belirtiyorlar. Sertifika verirken kadın-erkek ayrımı yapmayan sistem, iş ararken ultra ayrımcılık yapıyor. Sadece cinsiyetim değil yeni evli olmam da sorun oldu. İş görüşmelerimde “Yeni evlisin, hamile kalırsın, doktora gitmek istersin, doğum iznine ayrılırsın, bize full çalışacak, güvenlik kulübesinden hiç ayrılmayacak eleman lazım” dediler. Yani doğum izni gibi yasal bir hakkı kullandırmamak için işverenler daha en başta işe almayı reddediyor. “Çocuğum olursa nasıl bakacağım, çalışırsam bakıcı ücretini nasıl ödeyeceğim” diye kara kara düşünüyorum bir de.

Ekmegin zor girdiği evden devlet sabun parası istiyor!

Seren ELATAŞ
Adana

Adana'da yaşayan Esra'nın da, Fatma'nın da eşi pandemi sürecinde işsiz kaldı. Yaşadıkları yoksulluk içinde çocuklarının eğitimi büyük dert haline geldi. Uzaktan eğitim sürecinde internet ve tablet dahi sağlamakta güçlük çeken Fatma ve Esra, yaşadıkları maddi zorlukları aşmak için çalışmak isteseler de çocukları bırakacak yer bulamıyorlar. Pandemi başında verilen kredilerin taksitlerini nasıl ödeyeceklerini kara kara düşünen kadınların yaşadığı yoksulluk yetmezmiş gibi bir de yüz yüze eğitimin başlamasıyla haftanın belli günleri okula giden çocuklar için okul sabun, maske, kolonya ve para istiyor!

7 AYDIR İŞSİZ OLAN BABA, EVDEKİNİ YETİRMEMEYE ÇALIŞAN ANNE...

Adana'nın Seyhan ilçesine bağlı Şakirpaşa Mahallesi'nde yaşayan Fatma Şaşamaz'ın eşi 7 aydır işsiz. Daha önce Irak'ta çalışan ancak pandeminin başlaması ile Türkiye'ye dönen eşi, gününbirlik iş bulursa çalışabiliyor. Maddi zorluklar Fatma'nın yıllardır taşımak zorunda olduğu yükleri daha da ağırlaştırıyor. Çocuklar okula gitmediği için evin masraflarının arttığını anlatan Fatma, "Günlerim çok yoğun geçiyor. Sabah 6'da kalkıyorum akşama kadar oturmuyorum. Ev işleri, yemek, çocuğu okula götür, okuldan geldikten sonra ödevleriyle ilgilen... Zamanım her gün böyle geçiyor. Hafta içi kızımın canlı dersi oluyor. Onu kaldırıyorum. Küçük kızı haftada iki kere okula götürüp getiriyorum. Onun canlı dersinde de yanında olmalıyım. Akşam olduğunda takatim kalmıyor. Bazen dersleri anlamıyorum. Pandemiye dolayı çocukların evde olması her açıdan sıkıntı. Beslenmeden psikolojilerine kadar..."

'100 LİRA ÇOCUK PARASI NEYE YETER?'

Kalbi delik olan 9 yaşındaki küçük kızının okula devam edebilmesi için yoğun çaba harcadıklarını söyleyen Fatma, "21 günde bir iğne yaptırmamız gerekiyor. Hastaneye gitmek bile masraf. Yeşil kartım olmasına rağmen kızımın ilacına 50 lira veriyorum. 4 çocuğum var. 3'ü okuyor. 2 ayda bir çocuk yardımı veriyorlar. Verdikleri 100 lira, bu para neye yeter?"

'BİR TELEFONUM VAR HANGİSİNE VERİYİM?'

İnternet faturasının 110 lirayı bulduğunu ifade eden Fatma, "8 GB internet dediler. Biz hiç yararlanmadık. Evde okuyan 3 çocuk var. Bir telefonum var, hangisine vereyim? Bazen küçük kız için hastaneye gidince telefonu evde bırakamıyorum o zaman da derse giremiyor çocuklarım. Biri derse girse öbürü giremiyor. Bir tablet için devlete başvurdum, belediyeye gittim, muhtara başvurdum. Hiçbir yerden gelmedi" diyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'EVDEKİ İNTERNET BİTİNCE KÖŞE BUCAK WİFİ ARIYORUZ'

ESRA'NIN yaşadıkları da Fatma'ninkinden farklı değil. Eşi yurt dışında çalışırken işsiz kalmış. 5 ve 10 yaşlarında iki çocuğu var. Esra da internet sıkıntılarından bahsediyor. İnternetleri bitince komşuların internetinden bağlanma çabaları başlıyor. Odasında ders dinleyen çocuk bu sefer komşunun internetinin iyi çektiği bir nokta bulup dersi orada dinliyor.

MADDİ ZORLUKLAR ŞİDDET OLARAK YANSIYOR

İşsizliğin ve pandemiye evde kalmanın sonuçlarından birinin de evde gerginlikler olduğunu anlatıyor Esra. "Eşim işsiz kalınca gerginlikler arttı. Çocuklarla ilgilenemiyor. Evde huzursuzluk çıkıyor. Çocuklar bir şeyler görüp istiyor, alamayınca geriliyoruz. Çocukları hiçbir yere çıkaramıyoruz. Hafta içi canlı ders, hafta sonu ödevler. Onları sevmediğimizi düşünüyorlar. Haklı olarak bize saldırıyorlar. Öfkeli ve normal bir çocukluk yaşayamıyorlar. Eşim de öfkeleniyor. Genelde bağırışma çağırışma oluyor. Fiziki şiddete dönüşmüyor ama sözlü şiddet var."

'BELEDİYELERE DE İŞ DÜŞÜYOR'

Eğitimin zaten eşitsiz olduğunu ancak pandemiyle daha da

eşitsiz hale geldiğini vurgulayan Esra, "İmkani olan özel öğretmen tutuyor. Bizim imkanımız yok. Bizimkiler geri kalıyorlar. Sistem değişti, toplama çıkarma verilmeden problem çözüyorlar. Sonra bize atıyorlar 'siz çözün' diye. Biz bilmeden nasıl çözelim? Üniversiteye giden kız kardeşime çözündürüyorum, bazen o bile çözemiyor. Okuma yazma bilmeyen insanlar ne yapsın? Çocuk anladysa anladı. Anlamadıysa bitti. 'Görev size düşüyor' diyorlar. Seyhan Belediyesine bağlı SEYMER'de verilen dersler bizim için bir şans oluyor. Belediyelerin kadınlara ve çocuklara daha çok destek olması gerekiyor. Daha fazla öğrenciye ulaşmak gerekiyor" diyor.

'HİJYEN KOŞULLARINI BİZ DEĞİL DEVLET KARŞILASIN!'

Çocuğu haftada iki gün yüz yüze eğitime başlayan Esra, öfkeyle karşılaştıkları durumu anlatıyor: "Bizden 4 top A4 kağıdı ve 50 lira istendi. Ayrıca kolonya, maske, sabun da istiyorlar. 500 lira elektrik faturası geliyor. Her şeye zam geliyor. Eşlerimiz de işsiz. Çocukları bırakıp biz de çalışmıyoruz. Ne olacak halimiz? Okul hijyen malzemelerini bile bizden istiyor. Bu yüzden çocukları okula göndermekten bile çekiniyoruz. Devlet hijyen koşullarını bizim cebimizden değil, kendisi karşılayıp yüz yüze eğitime tamamen geçmeli artık."

'ÖNÜMÜZ KIŞ, KREDİYİ NASIL ÖDEYECEĞİZ?'

Mahallede kadınların gündemlerinin başında 6 ay önce çekilen krediler yer alıyor. Kredi ödemelerinin önümüzdeki ay başlayacağını söyleyen Fatma, "Ödemeler başlıyormuş ama nasıl ödeyeceğiz, önü-

müz de kış? İşe girmek istedim ama bu çocukları kim bırakacağım? Bana evde yapabileceğim iş versinler ona da razıyım. Birkaç yere başvurduğum haber gelmedi. Alışverişi bakkaldan borçla yapıyoruz. Eve katkı olsun diye tavuk besleyip yumurtalarını bile sattım" diye anlatıyor çabasını.

BELEDİYE İŞÇİSİ SEHER:

Kısa çalışma uzatıldıkça yaşam derdi katlanıyor

Sinem GENÇ
İstanbul

Sehar Anadolu'da bir köyde doğmuş ve sadece ilkokulu okumuş, evlendikten sonra İstanbul'a yerleşmiş ve tekstil atölyelerinde çalışmaya başlamış bir kadın işçi. Evliliğinin ilk dönemi, ilk çocuğunun doğup büyüme süreci, eşinin ailesiyle birlikte kalabalık bir evde geçmiştir. "Ben ilk çocuğumu nasıl büyüttüğümü anlayamadım. Çünkü işe gidiyordum eve geldiğimde de ev işleriyle uğraşıyordum. Evdeki diğer aile bireylerinin ilgilenmesi nedeniyle bire bir büyütmedim çocuğumu, yani anlayamadım nasıl büyüdüğünü" diyor. Kendi evinde eşi ve çocuğuyla bir düzen oturtuktan sonra ikinci çocuğunu dünyaya getiriyor. İkinci çocuğu olmadan hemen önce bir belediyede taşeron firmada temizlik işçisi olarak işe başlıyor, çocuğu kreşe başladığında beklemediği bir anda eşini kaybediyor.

Eşinin kaybı manevi çöküntünün yanında maddi zorluğu da beraberinde getiriyor. Tek maaş ve iki çocukla İstanbul gibi bir yerde, belediye dahi olsa güvencesiz bir işte çalışmak zor... Birde toplumun bakış açısıyla 'Elalem ne der' diye, eşinin ailesinden gelen baskılar var. "Bana 'Neden makyaj yapıyorsun? Ağabeyim makyajı sevmezdi' dedi bir gün eşimin kardeşi. 'Ağabeyin yaşarken de yapıyordum' diyerek cevap verdim" diye anlatıyor.

ÖNCE SÖZDE KADRO DEDİ, ŞİMDİ PANDEMİ...

İki çocuğun ve evin tüm sorumluluğunu tek başına yükleniyor. Kolay değil farklı yaşlarda iki çocukla çalışan anne olmak. Okula giden çocuğuna bakacak kimsen yoksa ve izin alamadığın yoğun çalışılan bir birimdeysen o zaman başlıyor zorlukların. Okulu nerede olacak? Okula nasıl gidecek? Okul saatleri mesai saatlerine uyacak mı? Sadece okul değil büyüdükçe artan diğer sorunlarına da yetiştirebilmen gerekiyor.

Bu zorluklara göğüs gererken belediyede taşeron temizlik işçisi olarak çalışmaya devam ediyor. 15 Temmuz sonrası KHK ile getirilen düzenlemeyle sözde kadroya geçiriliyor. Hiçbir hak alamadığı gibi bir de ücret zammı yüzde 4'e sabitleniyor. Aslında seneden seneye

ihtiyaçlar artarken Seher'in maaşında düşüş oluyor.

Okula giden çocuğun okul saatini etüde göndererek ayarlıyor Seher. Bu sefer de pandemi belasına bozuluyor planlar. Kamu çalışması aksatılmaz esasen fakat pandemiden sonra gelen kısa çalışma ödeneğine ilk kamu çalışanları için başvuruluyor. Belediyede, hele ki böyle bir dönemde çalışma aksar mı? Aksamaz. Zaten o da diğer işçiler gibi tam zamanlı çalışmaya devam ederken tesadüfen öğreniyor kısa çalışma ödeneğinde olduğunu. Yani aslında her gün işe gidiyor ama ne sigortasına yazılıyor ne de maaşını tam alıyor. Bir süre sonra bu sorun ortadan kalkıyor.

BU KADAR MASRAFA BUNCACIK MAAŞ NASIL YETSİN?

Yaz bitiyor, okul mevsimi başlıyor... Derken bir bakıyor yeniden kısa çalışmaya geçmişler. Önümüz kış, masraflar çok, her şeye zam... Geçinmek eskisinden daha zor. Her kuruşu hesap etmek gerek.

Derken yine kısa çalışma başlıyor. Çocuğun okul masrafı bir yanda, virüs bir yanda. Okula gitse bir dert, gitmese bir dert... Çocuk okula, kendisi işe başlarsa kim bakacak çocuğa derdi var ama ikisi de evde kalmaya devam ederse durumlar daha da vahim... Kısa çalışma yüzünden düşük olan maaşlar daha da düşüyor, üstelik sigorta primleri de ödenmiyor ve emeklilik gittikçe uzaklaşıyor.

Seher gidip sorumlusuyla görüşüyor, durumunu bildiği için belki bir çare bulur umuduyla. Önce başka birime gönderiliyor ama o birim de kısa çalışmada... Hiçbir çare olamıyor. Kısa çalışma yine uzatılınca gidip tekrar görüşüyor ama nafile, çözüm olmuyor.

Önce uzaktan eğitimin getirdiği zorlukları yaşayamaya başlıyor. Bilgisayar, internet hepsi sorun. Sonra okullar yüz yüze eğitime geçmeye başlıyor. Hem de virüs tehlikesi iyice artmışken. Çocuk küçük, kendi temizliğine ne kadar dikkat edebilir ki...

ÇÖZÜMÜN PARÇASI OLMAK...

Küçük çocuk okula gidemiyor, evde; Seher işe gidemiyor, evde; büyük çocuk çalışmıyor, evde. Peki sorunlar çoğaldıkça pes mi ediyor sizce Seher? Hayır, o sorunların üzerine giderek çözüldüğünü gösteriyor yaşamıyla. Öğrenmeye devam ediyor. Okul hayatını dışardan devam ettiriyor. İşyerinde yaşanan sorunların çözümünün örgütlü mücadele olduğunu biliyor. Korkularının üzerine gidiyor ve çözümün bir parçası oluyor. "Kaybedecek hiçbir şeyim yok." diyor. Ben bu kadar sorumluluk altında mücadele ederken sizler de korkmamalısınız" diyor. Sendikasıyla birlikte haklarını arıyor. Tüm emekçi kadınlar gibi o da ekmek istiyorum ama gül de diyerek mücadelesine devam ediyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Nüfus mu planlaması mı ?!

Filiz GÜR

*"Taram baba tararım,
Kız çocuk ararım
Ağlayan çocukları
Heybeme koyarım"*

Bu tekerlemeyi duymuş muydunuz? Ben çocukluğumda her duyduğumda sokakta çuvalıyla dolaşan sakallı bir çocuk toplayıcısı hayal eder ve varlığından da kuşku duymazdım. Belki çok çocuk olduğumuz için kendimi hiç vazgeçilmez hissetmez, herhangi bir yaramazlıkta gerçekten Taram Baba'ya teslim edileceğimden korkardım.

Sonra geçenlerde bir yerde geçmişte İngiltere'de gelimsiz küçük çocukların baca temizleyicisi olarak satın alındığı haberine denk geldim. Dokuz, on yaşlarındaki bu minik işçilerin çoğu bacaların içine sarkıtılmak suretiyle çalıştırılıp; pek çoğu çeşitli hastalıklardan, bir kısmı da bacalara sıkışarak can veriyormuş. Sanırım haberi okurken rastladığım bacaya sarkıtılan çocuk görseli bana Noel Baba'yı, çocukların aileleri tarafından satılıyor olması da Taram Baba'yı hatırlattı. İki karakterin biri parlak çocukların hediye hayallerini gerçekleştirenken, diğeri en büyük kâbusları olup camın dibinde soluklanıyordu.

Bilinç akışı bu, nasıl aktığından sual olunmaz bir biçimde aklımda çocuk sayısının çocuğa verilen kıymeti azaltıp azaltmadığıyla ilgili neredeyse cevapsız sorular oluştu. Acaba insanlık bu gidişe ne zaman dur demişti? "Her sevişmeden de meyve almayalım" dedikleri o dönem ne zaman gelmişti?

Evet, anlayacağınız üzere "nüfus planlaması" ya da "doğum kontrolü" dediğimiz çalışmaların tarihine bakıyoruz birlikte, buyurun sizi aile bölümüne alalım.

TARİHTE DOĞUM KONTROLÜ: SİLPHIUM BİTKİSİ, CİNSEL ORGANA SÜRÜLEN İLAÇLAR....

Çok enteresan bir bitki ismine rastladım kaynaklarda: Silphium. Antik çağlarda Mısır'da bilinen ve etkileri nedeniyle tanrıların hediyesi kutsal bitki olarak tanınan bir bitkiymiş. Tohumlarının içerdiği alkaloid maddeler sonucu erkeklerde libido artışı sağlayıp

afrodizyak sonuçlar doğurduğu (bkz. zamanın viagrası), kadınlarda ise adet döngüsünü bozduğundan gebe kalmalarını engellediği ya da düşüğe neden olduğu biliniyor. İnsanlar bu bitkiyi ve gücünü keşettikten sonra sadece

600 yıl dünyada var olabilmiş bitki, milattan sonra nesli tükenmiş.

M.Ö 631 yılında Thera Adası'ndan (günümüz Santorini Adası) gemiye binen Yunanlılar, Afrika kıtasında vardıkları yerde Cyrene isimli şehri kurmuşlar. Bu şehrin en önemli ticari maddesi silphium bitkisiymiş. Silphium bir süre sonra o kadar değer kazanmış ki Cyrene'liler paralarına onun resmini basmaya başlamışlar.

Aslında Mısır papirüsleri çok daha öncesinden M.Ö 1100'lü yıllarda daha doğum kontrolünün olduğuna dair bilgiler veriyor. Örneğin bulunan en eski kaynaklardan olan Kahun Papirüsünde 3 farklı formül yer almaktaymış. Ben şimdiki kocakarı formülü gibi okudum, misal timsah dışkısından bal ve karbonata kadar birtakım maddelerin kadının cinsel organına serpilmesi gibi değişik yöntemler öneriliyordu. Öneriliyor derken sabah akşam kaç kaşık anecim? Ebers Papirüsünde ise Ebucehil karpuzu, hurma ve bal karışımının rahime bir tampon gibi yerleştirilmesi yöntemi anlatılmış. Oy dağlar. Hep mi kadınlar sürsün bunları yani. İçimde bir kalem feminist manifesto yazarken dışımdaki araştırmacı gazeteci nihayet eril önleyicilere ulaşıyor. Eril önleyici derken, nerede o günler de işte anlayın erkeğin korunması merkezli bir planlama olarak kondomun keşfi.

Balık mesaneleri, keten kılıflar ve hayvansal bağırsak gibi malzemelerden yapılan çeşitli primitif kılıflar gebeliği önleyici olarak binlerce yıldır kullanılmışsa da 16. yüzyılda anatomist Gabirello Fallopius tarafından frengi hastalığına karşı bir koruyucu olarak geliştirilen ve hayvani zarlardan yapılmış günümüzdekilere benzer şekildeki kılıf, 19. yüzyıldan itibaren kauçuktan yapılan kondoma dönüşmüş.

Yazı uzadı ve ben asıl ulaşmak istediğim kısma yani bu "çocukları azaltalım, nüfusu planlayalım" şiarıyla yola çıkan manifestoya gelemedim. O halde bir sonraki ay bunu ve Thomas Robert Malthus'u masaya yatıralım mı?

Her bir çocuğa sayısından bağımsız kıymet verdiğimiz günlere anecim.

İnsanlık çocuk planlamasına ne zaman geçmiş, artan çocuk nüfusuna karşı ne zaman 'Dur' demişti? 'Her sevişmeden de meyve almayalım' dedikleri o dönem ne zaman gelmişti? İşte cevabı...

PANDEMİ BAHANESİYLE EL EMEĞİ PAZARI YERİNDEN EDİLDİ: Hem ekmek parasına, hem de güvenimize engel!

Nursel OKTAY – Hande KÖSE
Yenimahalle/ANKARA

Yenimahalle’de kadınları bir araya getiren kendi emekleriydi; el emeği ürünler, hamur işleri, reçel, turşu, mantı, tarhana, erişte vb. ürünleri satarak geçimlerini sağlayan kadınlar pandemi bahanesiyle yerlerinden edildi. Haftanın sadece belirli bir gününde, kısıtlı bir zamanda, el emeği pazarından uzak bir yerde satış yapıyorlar artık sadece. Nurhan şöyle anlatıyor: “Benim üniversite okuyan 2 çocuğum ve evde hasta bir annem var. Dul olan, hasta çocukları olan bir sürü kadın vardı ve geçimlerini yalnızca el emeği ürünlerini satarak sağlıyorlardı. Ama şu an pandemi ve hijyen bahanesiyle yerlerimizden edildik. Sanki orada pandemi var da burada yok mu?”

“Bir şekilde bizden kurtulmak istiyorlardı, pandemi bahane oldu.” diyor Nurhan. Üstelik şimdi kendilerine gösterilen yer çok uzak olduğu için; ürünlerini taşıyacak araçları olmadığı için kadınların büyük kısmı gidemiyor oraya. “Yerimiz elimizden alındıktan sonra bu pazar yerine geçene kadar işsiz kaldık. Şimdi yeniden başladık ama hem müşterileri-

miz burada olduğumuzu bilmiyor hem de sadece bir gün satış yapabiliyoruz” diyerek her anlamda mağduriyet yaşadıklarını anlatıyor. “Hepimiz birimiz, birimizi hepimiz için olmuştuk biz orada. Kadınların önü her alanda kesiliyor...” diyor üzüntüyle.

‘KADINLARIN ÇALIŞMASININ ENGELLENMESİ DE BİR ŞİDDET’

Bu sürecin kadınların dayanışma içinde olmasını engellediğini ve aslında bu durumun kadına yönelik şiddete bir örnek oluşturduğunu söyleyen kadınlar, fiziksel şiddet görmeseler de birçok şiddet türüyle karşı karşıya olduklarından bahsediyorlar. Asıl mesleği laborant olan bir kadın: “Kadına yönelik şiddet sadece dayak değil, hakaret ve aşağılama değil. Ben bunların hiçbirini yaşamadım ama mesleğim olduğu halde eşim benim çalışmama mani oldu. ‘Ben çalışan hanım isteseydim çalışan alırdım’ diyerek tamamen benim önümü kesti. Yetiştirilme tarzımdan dolayı ben de bunu kabul ettim. Huzursuzluk çıkmasın, elalem ne der, konu komşu baskısı derken 25 yılım geçti ama ben bundan hiçbir zaman mutluluk duymadım, çok üzüldüm. Eşimden para istemek benim çok ağrıma gitti. Daha sonra takı yaparak başladım, yaklaşık 1 aydır da pazarda satış yapıyorum ama bu aşamaya da kolay kolay gelmedik yani. Ya-

vaş yavaş işledim eşime, hayat pahalılığıyla karşı karşıya da gelince artık o da ses çıkaramaz oldu. Çalıştığım için çok mutluydum.”

Yanındaki kadın hemen dahil oluyor sohbet; “Aslında kadına yönelik şiddet uzun zamandır var ama şu an hem medya hem de kadın dayanışması sayesinde daha görünür oldu. Ayrıca ne eğitilmiş insanlar var eşine şiddet uygulayan ve ne eğitilmiş kadınlar var eşinden şiddet gören. Bu kadınlar saygınlıklarını kaybetmemek, eğitilmiş oldukları ve buna rağmen şiddet gördükleri için utanmak gibi sebeplerden bu durumu saklayabiliyor. Aslında bu çok kötü bir durum. Sonuçta biz niye utanalım, onlar utansın. Şiddet bu açıdan aslında tüm kadınların problemi.”

Pazarda satış yaparak kendi emekleriyle geçinen kadınların en çok vurguladıkları nokta, bir aradayken kendilerini daha güçlü, daha sosyal, daha özgür ve güvende hissetmeleri. Gerek geçim sıkıntısı gerek kadına yönelik her türlü şiddet gibi birçok sorunun üstesinden birlikteyken daha kolay gelebileceklerini söylüyorlar. “Biz bir aradayken dünyaya daha umutlu bakabiliyoruz.” Mesele sadece ekmek parası değil, ekmek parasını kendi elleriyle kazanmanın güvencesi, dayanışmanın güzelliği, birlikte bir şey yapmanın saadeti yani...

‘ÖĞRETMEN’ DE İŞÇİ, HEM DE EN KÖLESİNDEN!

Mine
Avcılar / İstanbul

Biz özel okulda çalışan kadınlar hep zorlayıcı süreçler yaşıyoruz, upuzun olan ama bizim hiçbir hakkımızı savunmayan sözleşmeler imzalıyoruz. Sözleşmelerimiz ya 1 sene ya da 9 aylık oluyor. 9 aylık olunca 3 ay boşta kalıyoruz, maaş alamıyoruz, sigortamız yatmıyor. Tüm sözleşmeler ve yasalar patronları korumak için. Bizi eğitmen olarak görmüyorlar, ağır koşullarda çalışıyoruz. Eğitmen diye sadece adımız var, bize köle gibi davranıyorlar.

Mesela her zaman sözleşmelerde maaşlarımız hep asgari ücret üzerinden yazılır, yani okulla anlaşılan ücret yazılmaz. Örneğin bizim okulda, ücretimizin yüzde 40’ını elden alıyoruz, yüzde 60’ını hesabımıza yatırıyorlar. Yani ‘elden para alma’ diye bir şey var inkâr edilmeye çalışılsa da.

Biz de özel okul öğretmenleri olarak işçi yasasına tabiyiz. Bir sendikamız yok! Kendi aramızda örgütleniyoruz tabi ama bunun sonuçları pek yeterli olmuyor. Bir kuruma şikâyet etmek ve ya okuldan atılsak başka okullar bizi almazlar kaygısı büyük.

Mesela velilerin bazıları okula yüklü bir miktarda para verdikleri için okula yükleniyor, okul da bize yükleniyor, bazı velilerin bu tutumu çocuklarına da yansıyor, “Sana para veriyoruz, yapmalısın” diye imaları çocuklar bile yapıyor, bize yapılan saygısızlıkların sayısı az değil.

‘PANDEMİDE DURUM: ELDEN VERİLENDEN DE OLDUK!’

Şimdi pandemi sürecinde koşullar daha da ağırlaştı. Evde

çalışınca mesai saati diye bir şey kalmadı. Okul maaşlarımızı vermedi, kısa çalışma ödeneği almaya başladık. Kısa çalışma ödeneğimiz asgari üzerinden hesaplanınca, asgariden daha az alıyoruz. Elden alınan paralarımızı da artık alamadık. Asgari ücretten daha az bir ücretle geçinmeye çalıştık yani. Şimdi okullar açıldı, ders vermeye devam ediyoruz. Bir kısım arkadaşımız okulda ders veriyor, fakat kısa çalışma ödeneği alıyor. Öte yandan okulda yüz yüze ders veren hocalarımız bu dönem çocuklarını okula getirmek zorunda kalıyorlar. Online derslerde çocuklara yardım etmek için yanlarında birisi olması gerek, ama anne babalar çalışıyor, çocukların yanında kalacak kimse yok.

Okulda çalışan emekçilerin durumu daha da kötü. Temizlikçiden, güvenlikçiye, yemekhane çalışanından okul görevlilerine hepsi genelde kadın. Bizim servisimiz var, ama onların yok, yemek parası yok, pandemide bile her gün okula gittiler. Ama kısa çalışma ödeneği alıyorlar onlar da. Hastalanma riski onlarda çok daha yüksek. Bizi farklı mobbingler uygulayarak istifa etmeye mecbur bırakıyorlar tazminat ödememek için, onlar en ufak itirazlarında işlerinden oluyorlar.

Tüm bu sıkıntılara karşı yan yana durunca, birlik olunca bir şeylerin değişebileceğini düşünüyorum, böyle bir deneyimimiz de var. Mesela bizim okulda öğretmenlerle birleştik, kısa çalışma ödeneği dışında, elden ödediğiniz paralarımızı vermez iseniz çalışmıyoruz, dedik, sonunda elden aldığımız paraların bir kısmını aldık. Birlikte mücadele etmek kazanımlarla sonuçlanıyor, ama bizim büyük sorunlar karşısında daha güçlü örgütlenmelere ihtiyacımız var.

‘SABAH EKMEK ARASI PEYNİR-ZEYTİN, AKŞAM MAKARNAYA TALİM’

Bir üniversite ödevi için bir kişinin günlük besin tüketim kaydını tutmam gerekiyordu. Bunun için Ankara Sincan’da Oğuzlar Mahallesi’ndeki kadınların kapısını çaldım. Ve kayıt tutacak bir kadın bile bulamadım. Hiçbiri kayıt tutmamı istemedi. Çünkü yedikleri yemeklerden, ortaya çıkacak fakirliklerinden çekindiler... Kadınlardan aldığım ama kaydını tutamadığım yanıtlar şöyleydi:

-Sabah kahvaltısında evde kahvaltılık olmadığı için sadece ekmek yedim bunu mu yazacaksın? Koskoca üniversite hocalarına bunu mu söyleyeceksin? Bana sorma.

-Akşam bulgur pilavı ayran yedim. Yanına bir salata bile yapamadım. Sen başkasına sor.

-Evde kahvaltılık yoktu, akşamdan kalan çorabayı içtim. Boş ver sen, başkasına sor.

-Artık öğünleri ikiye düşürdük. Sabah ekmek arası peynir veya zeytin. Akşam makarna, pilava talim. Başkasına sor, bana sorma.

-Bir tepsi poğaça yaptım, çocuk çocuk bütün gün girip çıkıp onu yedik. Ne yiyoruz da ne yazacaksın? Başkasına sor.

-Artık yumurta bile bizim için lüks. Bu sabah bir yumurta pişirdim, üçe böldüm çocuklara ekmek arası yaptım, yanında çay. Ben de öyle işte çay içtim, canım bir şey istemedi. Çocuklara süt bile alamıyorum. Ne yediğimi ne yapacaksın? Git başkasına sor.

Ankara’dan bir üniversite öğrencisi

Hayatlarımız bize ait!

Nazlıcan KAVAK
Tuzlucaıyır / Ankara

2 2 yaşımdayım. Üniversiteyi yeni bitirdim. Tuzlucaıyır Kadınları Dayanışma Derneğine yeni üye oldum. Çevremdeki insanların ölmeye başlamaları, maruz kaldığımız şiddet üzerine daha çok düşünme isteği uyandırdı.

Sosyal medyada şaşalı görünen hayatların gerçeğindeki üzüntüleri ve baskıları görmezden gelerek genç kadınları aşağılar duruma geldik. Yaşanan baskı, yoksunluk ve yoksulluk umutsuz genç kadınlar yetiştirdi. Kim olduğumuzu, neler yapabileceğimizi bilmeden savrulan hayatlar yaşar olduk. Hayallerimiz bizim değil, bize gösterilen insanlar gibi yaşayabilmek oldu derdimiz.

Ulaşamadığımız hayatları elde edebilmek uğruna kaybettiğimiz değerlerimiz, farkında olmadan hayatlarımızı görmezden gelmemize sebebiyet verdi. Genç bireyler olarak bizlere sundukları rol modeller düzenin tasarladığı “güzel” kavramı altında yaratılan gerçeklikten uzak kadınlar oldu, o kadınlar gibi görünebilmek uğruna canımızı hiçe sayacak noktaya geldik. Görünüşümüzle kendimizi var etmeye çalışan bireyler olmaya başladık. İnsani duygulardan uzak kapitalizmin zorunlu kıldığı tüketimcilik bizlerde statü için her şeyi yapma durumu oluşturdu.

Biz genç kadınlarda toplum tarafından yaratılan “Kendine yetememe durumu ve sorumluluk alamayacağımız korkusu” sahip arayışına yol açtı. Farkında dahi olamadan psikolojik şiddete maruz kalıyoruz. 15-16 yaşlarında genç kadınlar partnerleri tarafından baskı (dışarı çıkarmama, sosyal medya hesaplarına el koyma, giyim tarzımıza müdahale, karşı cinsle görüştürmeme, düşüncelerimize saygı duymama) altına alınıyor.

Şiddet zamanla katlanarak artıyor, bunun sebebi küçük yaştan itibaren aile yaşantımızda ve okul hayatımızda (ilköğretim, ortaöğretim, lise ve üniversite) toplumsal cinsiyet eğitiminin verilmemesidir. Televizyonlarda, dergilerde ve reklamlarda sürekli güçsüz ve muhtaç kadın karakterleri görmemiz başka bir seçeneğin var olabileceğini aklımıza getirmiyor. Karşımıza sürekli erkeklerle ihtiyaç duyan kadınları çıkarmaları henüz ergenlik döneminde karakter arayışında olan genç kadınları güçsüzlüğe yöneltiyor. Yüzde 1’lik kesim lüks içinde yaşarken benzer şartlarda yaşamak isteyen biz genç kadınlar çalışarak aynı imkanlara ulaşamıyoruz. Özendirildiğimiz pahalı hayatlara ne kadar çabalasak da ulaşamayacağımızın farkındayız. Malesef kolay yoldan (uyuşturucu satışı, içi boş içerik üretimi vb.) para kazanmanın yollarını arar olduk. Kolay görünen yollar aslında benliğimizden, bedenimizden, kişiliğimizden vazgeçmemizi getiriyor.

Sistem bıkmadan, tüketen aynı tip insanları yaratmaya devam edecek biz dur demediğimiz sürece. Hayatın hiçbir noktasında kurtarılmayı bekleyen kadınlar olmamalıyız. Güçlü olmak zorundayız, var olabilmek için hayatta kalabilmek için kendimiz olmalıyız. Sistemin yarattığı kadınlara dönüşmek zorunda değiliz. Biz kendi düzenimizi yaratmalıyız. Hayatlarımız bize ait ve bize ait kalmalı.

Sözümüz, sesimiz, nefesimiz kesilmesin diye...

B en bir kadını. Her gün yüzlercesini öldürdüğünüz, acılarından zevk aldığınız kadın. Sizden biraz daha fazla bilme, yükselebilmek ihtimali bile sizleri çılgına çeviren kadın.

Medyada, günlük yaşantınızda yok sayıp, aşağılanırken yaşımız ne olursa olsun erkek hegemonyasının bizleri yok saymasından yorulduk, bıktık. Konuşurken sözümüz kesilir, ağlarken sesimiz. Öğrenirken hevesimiz kırılır...

Yakın bir zamanda, sizin denk gelmiş olabileceğiniz bir video izledim. Bir kadın televizyon programında söz hakkı alıp konuşurken anlatmaya çalıştığı şeyin değeri, niteliği bilinmeden durmadan sözü kesildi, dinlenmedi. Bir kadının seslenişinin bir şeyler öğretebileceği fikri o kadar uzak ki o programdaki erkeklerle... Her yerde kesiliveriyor sesimiz, onların istediği gibi davranmadığımız zamansa nefesimizi kesebiliyorlar. Bu, günlük yaşantımızdan küçük bir örnek sadece. Her birimiz sosyal yaşantılarında birileri tarafından küçük görülüp, engellenip susturulmadık mı? Anlatacaklarımız her zaman birilerinin nazara değersiz, gereksiz değil miydi?

Yıllar içerisinde özgüvenimi kaybettim. Bir şeylere adım atmaya çalışırken hep çekindim, “Yapamam” dedim. Neden yapamayayım? Neden deneyemeyeyim? Bunlar hep içinde bulunduğumuz baskıların, zorbalıkların yansıması. Son yaşadığım bir örnekle sözlerime son vereceğim, neler hissettiğimi daha net ifade edebilirim bu şekilde diye düşünüyorum. Otobüsle uzun yola çıkmak durumunda kaldım. Pandemi dolayısıyla herkesin olduğu gibi benim de çekincelerim vardı. Ön koltukta oturan maskesiz yolculuk yapan 2 kişiyi uyarmaya kalktığımda üzerime dönen gözlerden sonra “Acaba bu yolculuk sonrasında evime sağ salim ulaşabilecek miyim” korkusu yaşadım. Sonra geri çekildim ve kendimce alabileceğim önlemleri alıp yolculuğumun bir an evvel bitmesini bekledim. Bu ülkede bir zorbanın ya da o zorbadan bulaşma ihtimali olan bir virüsün kurbanı olabiliriz.

Sevgiler...

ODTÜ Siyaset Bilim öğrencisi bir kadın

Yıllar içerisinde özgüvenimi kaybettim. Bir şeylere adım atmaya çalışırken hep çekindim, ‘Yapamam’ dedim. Neden yapamayayım? Bunlar hep içinde bulunduğumuz baskıların, zorbalıkların yansıması.

Eğitimin yükü bizim omuzlarımızda!

M erhaba Antalya’da Ekmek ve Gül okuruyum, ismim Gül. İki çocuk annesi bir kadını. Pandemi sürecinde yaşadığımız sıkıntılar gittikçe büyük sorunları da beraberinde getirdi. Çocuklarım okul çağında, ikisi de EBA’da derse giriyor, fakat hiçbir sistem yüz yüze

eğitimin yerini tutmuyor.

Yüz yüze eğitimde ders 40 dakika, fakat EBA’da 30 dakika... Bu sürede derse katıldım, adapte oldum diyene kadar ders bitiyor, çocuklarımız bu süreçte doğru düzgün eğitim alamadan zaman geçiriyorlar. Bütün yükü velilerin omzuna yüklemiş durumdadır, peki bizler hangi sorunla baş edelim?

Üzerimizdeki yükün altında zaten eziliyoruz yıllardır, bu kadar sorunun içinde çocuklarımızın eğitimi de bize devredilmiş durumda. Okullarda gerekli önlemler alınarak yüz yüze eğitime başlanması gerekiyor. Tüm veliler ve biz kadınların ortak talebi olmalı yüz yüze eğitim.

Gül - Antalya

“Üzerimizdeki yükün altında zaten eziliyoruz yıllardır, bu kadar sorunun içinde çocuklarımızın eğitimi de bize devredilmiş durumda.”

Burası kadınlar ülkesi Meksika

Kadınlar Ormanı Melisa Kesmez'in çevirisiyle yayımlanmış bir Jennifer Clement yapıtı. Sonsuz bir yoksulluk ve çaresizlik ortamında böylesi bir yaşama umut olmaya çalışan anne ve kızlarının romanı.

YAZARIN ŞAIRANE CÜMLELERİ ÇEVİRMENİN BAŞARISI

BELİRTMEDEN geçmeyelim. Melisa Kesmez, Atları Bağlayın Geceyi Burada Geçireceğiz, Bazen Bahar ve Nohut Oda gibi kitapların yazarı. Kadınlar Ormanı kitabının çevirmeni. Aslında; hangi kitabı çevirmişse kitabın o dildeki yazarı olma özelliğine sahip olacak kadar, kitabın Türkçe yazarı denmeyi hak edecek denli güzel bir çeviriye imza atmış. Kitabın yazarı Jennifer Clement Meksikalı bir şair, dördü şiir olmak üzere 7 kitabı var. Şairliği kitabın her cümlesine sinmiş.

Şenay KUMUZ

Meksikalı yazar Jennifer Clement'in Kadınlar Ormanı kitabının adını ilk duyduğumda, kadınların zorlukları içinde geçen yaşam hikayelerine ilişkin bir kitap olduğunu düşünsem de itiraf etmeliyim ki böylesine çarpıcı bir yapıtla karşılaşacağımı düşünmemiştim. Dört kız çocuğunun hayatının etrafında dönen hikayeler, onların nazarında Meksika kırsalında yaşayan kadınların nasıl bir yaşam mücadelesi verdiğini son derece etkili bir biçimde anlatıyor. Okudukça, Afrika kıtasındaki Nijerya'da faaliyet sürdüren İslami terör örgütü Boko Haram üyesi erkeklerin, yeryüzündeki tüm kadınları kendilerine eş olarak görmesi ile Kuzey Amerika kıtasındaki Meksikalı uyuşturucu kartellerindeki erkeklerin başta güzel kız çocukları olmak üzere, yoksul Meksikalı kadınları kendilerine (yani haremlerine) eğlence olarak görmeleri arasında hiçbir fark görünmüyor. Bu ortaklığın, sadece bahsettiğim yerlerde yaşanmadığını söylemeye de gerek yoktur herhalde. "Artık seni çirkinleştirmenin zamanı geldi, dedi annem ıslık çalarak. Dudakları yüzüme o kadar yakındı ki, ıslığının serpintisini boynumda hissettim. Bira kokuyordu. Kömür parçasını yüzümde gezdirirken aynada onu hissettim. Ne berbat bir hayat, diye fısıldadı." diye başlıyor kitap. Okul çağına gelmiş her kız çocuğunu dikkatlerden uzaklaştırmak için çirkinleştirmek Meksikalı yoksul kadınların ilk yaptığı iştir. Sebep

ise kız çocuklarının uyuşturucu kartelleri tarafından fark edilmemelerini sağlamak... Saçlarını kesmek, dişlerini boyamak ve tıpkı bir erkek çocuğu gibi giydirmek, bunların yetmediği yerde koruma çukurları kazıyıp, tehlike anında çocukları o çukura atmak, eşini, çocuklarını terk edip Amerika'ya kaçıp giden erkeklerin değil geride kalıp ne olursa olsun canı pahasına çocuklarını koruyan kadınların işi. Erkekler sorumsuzca yaşadığı ilişkilerin sonucunda yakalandıkları AIDS hastalığının yükünü, orada yaşayan kadınlara ve çocuklara yükleyip çekip gitmişler. Kadınlar kız çocuklarını çirkinleştiriyorlar, çünkü uyuşturucu kartelleri tarafından kaçırılan kızlar "yağmur fırtınasında su yolunda akıp giden yapraklardan biri" oluyor sadece. Ve bu "kader"den kızları korumak için ellerinden geleni yapıyor kadınlar; büyük bir yoksulluk, gündelik şiddet ve acımasızlığın sertleştiği yaşam içinde. Dört kız çocuğunun hikayesi gibi görünen kitap arka planda aktırdığı bilgilerle de tüm Meksika'nın neden bir "kadınlar ormanı" olduğunu çarpıcı bir biçimde ortaya seriyor.

ÇÜRÜMÜŞLÜĞÜN İÇİNDE UMUT OLAN ANNELER VE KIZLARI

Kitap boyunca sürekli içki içerek kendini avutmaya çalışan kadınları görüyoruz, kendilerini ve çocuklarını korumak için binbir yolu deneyen de yine bu kadınlar. Parmak arası terlikleri ile bu Meksikalı kadınların, sol kollarının iç tarafını sigara yanıkları ile işaretlemeleri "ben yaşadım" demenin acı bir sembolü. Ayrıca "hesabım sorulsun" demek için kendilerinden geriye, kendilerine ne olduğunun bilgisini bırakmanın da bir yolu.

Annelerle kızların ortak hikayelerinin ustaca anlatıldığı bu roman bittiğinde, kitabın zihninizde demlenmeye bıraktıkları, bir süre sonra kendi kadınlık deneyimimizle binlerce kilometre uzaktaki kadınların deneyimini ortaklaştırmamızı sağlıyor. Melisa Kesmez'in muhteşem çevirisiyle kitap, iguanaların, yılanların ve akreplerin ama en çok da uyuşturucu baronlarının sözünün geçtiği, Atlas Okyanusu'nun öte tarafında 12 bin km uzaklıktaki ülkede, ne olursa olsun kadınların kızlarını korumak için mücadele ettiğini, yani umudun, direnişin, geleceği kazanma çabasının hep olduğunu hissettirecek size...

